

Riksdagens protokoll

2003/04:72

Torsdagen den 19 februari

Protokoll
2003/04:72

Kl. 12.00 – 13.13
14.00 – 15.34

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 februari.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att Lars Leijonborg (fp) avsagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2003/04:279

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:279 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) om väg 73

Interpellationen kommer att besvaras den 2 mars 2004.

Skälet till dröjsmålet är ett sedan länge planerat arrangemang som det inte varit möjligt att ändra tid för.

Stockholm den 17 februari 2004

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2003/04:301

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:301 av Marie Wahlgren (fp) om seniorforskare vid Sveriges Lantbruksuniversitet

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 mars 2004.

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2003/04:236 om spelberoende

Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Rosita Runegrund har ställt tre frågor till socialministern som rör aktiebolaget Svenska Spel. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på dessa frågor.

Frågan om vilket departement som ska ansvara för en viss fråga måste avgöras med hänsyn tagen till flera faktorer. Detta innebär naturligtvis inte att socialpolitiska frågor inte ska beaktas eller kommer i skymundan när det gäller frågor som rör Svenska Spel. Vidare förhåller det sig så att beslut som rör Svenska Spel fattas av regeringen som kollektiv. Även detta utgör en garanti för att de intressen som Socialdepartementet i första hand har att svara för beaktas.

Rosita Runegrund har också frågat mig vad jag avser att göra för att Svenska Spel med den omfattande marknadsföring och utformning av spel som bedrivs tar det socialpolitiska ansvar som varit motivet till företagets monopolställning på spelområdet.

Det socialpolitiska motivet är ett av skälen till en reglerad spelmarknad, men det finns även andra anledningar till en reglerad spelmarknad av det slag som Sverige har, bland annat att målen för spelpolitiken är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål. Inriktningen är att prioritera sociala skyddshänsyn samtidigt som intresset av ett varierat spelutbud och risken för bedrägerier och olagligt spel beaktas på det sätt som riksdagen har beslutat om.

Svenska Spel har tillsammans med ATG, Folkspel, Swebico, A-lotterierna och IOGT-NTO lotterier enats om gemensamma etiska riktlinjer för marknadsföringen. De etiska riktlinjerna innehåller bland annat bestämmelser om att marknadsföring inte ska förekomma i sammanhang som attraherar minderåriga och att reklam inte ska uppmana konsumenter till ett överdrivet spelande och inte ge felaktiga uppgifter om möjligheterna till vinst.

Slutligen har Rosita Runegrund frågat mig vad jag avser att göra för att Sverige med trovärdighet, mot bakgrund av Gambellidomen, fortsatt kan hävda socialpolitiska motiv till Svenska Spels monopolställning.

Gambellidomen är ett förhandsbesked som ska ligga till grund för den italienska domstolens avgörande av det mål som pågår i Italien. Det ankommer på den italienska domstolen att utifrån vad EG-domstolen uttalat ta ställning till om det italienska regelverket är förenligt med EG-rätten. Gambellidomen innebär inte att den svenska regleringen av spelmarknaden är oförenlig med EG-rätten.

Jag vill också nämna att regeringen inom kort kommer att tillsätta en utredning som ska se över regleringen på spelområdet. Jag finner därför inga skäl att vidta några förändringar innan utredningen slutfört sitt arbete.

Prot. 2003/04:72
19 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 2 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Jag visar här ett urklipp – en annons från Riksidrottsförbundet som jag har uppmärksammat i en tidning. Det står: Två miljarder – tack för att du satsar på oss! Jag förmodar att man går ut till barnen och till alla som spelar och menar att man satsar på barnidrott. Det står också att mer än två miljarder kronor riskerar att försvinna från landets idrottsklubbar om spelmarknaden i Sverige förändras. Det sägs också att det är förutsatt att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att den sociala ansvars känslan inte grumlats av privata vinstintressen. Jag visar här hur budskapet ser ut i tidningen.

Det finns också ett annat budskap i en annan tidning, som ser lite annorlunda ut. Jag tror säkert att finansministern inte har missat det. Missbruksproblemen i Stockholms förorter ökar, står det här. I Sverige räknar man med att 10 000 ungdomar har drabbats av missbruksproblem. Det är ungdomar i marginaliserade områden. Vi har Jack Vegas och Miss Vegas på pizzerior och sådana ställen. Det är där de är störst. 10 000 tonåringar spelmissbrukar. Någonstans har de förts in i ett spelberoende av de legala spelen. Citykrogarna lockar med roulette, men enligt tidningen är Jack Vegas och Miss Vegas störst på pizzeriorna.

Man ska ta ett socialt ansvar. Precis som finansministern nämner i sitt svar anspelar Gambellidomen på detta. Jag tycker därför att regeringen på ett tydligt sätt kan visa att den tar ett socialt ansvar om den lägger frågan under Socialdepartementet. Om den hade legat där så hade det varit Lars Engqvist som jag hade debatterat med här i dag. Då hade vi kunnat diskutera folkhälsofrågan och att man tar det sociala ansvaret. Varför framhåller finansministern i att frågan ska ligga under Finansdepartementet om det nu skadar Sveriges position för att behålla monopolet, som man är så rädd om? Så blir det ju enligt Gambellidomen.

Dessutom har finansministern tillsynsmyndigheten, Lotteriinspektionen, att ansvara för, fru talman. Är det lämpligt? Vilket är egentligen motivet till att Svenska Spel sorterar under Finansdepartementet? Är det inte så att detta är bekvämt att ta till för att fylla budgethålen? De här sköna 4,7 miljarderna är väl till för att fylla upp budgethålen?

Finansministern yvas över att man ger pengar till Folkhälsoinstitutet. 17 miljoner kronor – vart kommer man hän med 17 miljoner om man räknar med att det är mellan 100 000 och 150 000 människor som är spelberoende i dag? Detta är någonting som kommer att explodera, för det interaktiva spelet är början till ett spelberoende.

Anf. 3 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! För knappt en månad sedan diskuterade vi spelberoende och gratisspel på Internet, finansministern och jag. När vi avslutade diskussionen kände jag att vi ändå hade en viss samsyn. Även om finansministern i svaret på Rosita Runegrunds interpellation inte ger några fullständiga svar på de frågor som jag hade då finns det något positivt i sva-

ret. Bland annat nämns flera åtgärder som inte fanns på spelplanen för tre veckor sedan. Åtminstone nämnde inte finansministern dem då.

Det är bra att en utredning tillsätts för att se över regleringen. Och det är bra att spelorganisationerna enas om gemensamma etiska regler. Fanns de gemensamma etiska reglerna redan då, fast finansministern inte nämnde dem? Och hur följer man upp dem i så fall?

Finansministern säger i svaret att de här reglerna innebär att marknadsföring inte ska förekomma i sammanhang som attraherar minderåriga. Reklamen om gratisspel på Svenska Spel, Spero och andra dyker upp på Internet, och Internet är en arena där många ungdomar vistas.

I reglerna står också att reklam inte ska uppmana konsumenter till överdrivet spelande. Vad är erbjudandet att satsa 100 kr och spela för 150 kr om inte en uppmaning till överdrivet spelande? I ett mejl som jag fick från Spero står det också: Vårt erbjudande där vi ger hälften av det belopp du sätter in på ditt spelkonto.

Man ger alltså pengar till någon för att spela. Jag tycker fortfarande att det är både oetiskt och oförsvarbart att erbjuda gratisspel. Tänker finansministern göra någonting åt det?

Det står också att man inte ska ge felaktiga uppgifter om möjligheter till vinst. I ett annat mejl stod det: Vi vill gratulera några som satsat lite och vunnit mycket. NN som köpt en Femmanlott fick högsta utdelning 10 000 kr. MM som satsat 20 kr på Casinolotto fick 1 000 gånger pengarna.

Uppmuntrar inte det till spel? Är inte det felaktiga uppgifter om möjligheter till vinst? Finansministern har säkert också spelat på Trisslotter ibland, och han vet säkert också att man inte vinner alla gånger. Det ytterst sällan man gör det.

Fru talman! Jag kan instämma i Rosita Runegrunds uppfattning att spel är någonting som kanske borde höra hemma under Socialdepartementet. Beroende av spel hänger samman med annat beroende som till exempel alkohol- och drogberoende. Jag ska inte upprepa det som Rosita Runegrund har sagt om hur ungdomar börjar missbruka, men som jag sade i den tidigare debatten finns det alldeles för lite pengar i budgeten för att bota och motverka spelberoende. Det är 19 miljoner.

I den förra debatten pratade finansministern och jag också om hur viktigt det är att informera i skolan och bland ungdomar i övrigt. Har det hänt någonting med det? Kan finansministern tänka sig att medverka till att man får en ökad sådan aktivitet och att det satsas mer pengar på att tala om för ungdomar i skolan att man kan hamna i spelmissbruk, precis på samma sätt som man i skolan varnar för missbruk av alkohol och droger?

Anf. 4 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det finns de som säger att vi har ett spelmonopol i Sverige. De har fel. Jag är glad över att ingen av debattörerna här har den uppfattningen. Vi har inget svenskt spelmonopol. Vi har däremot en socialt skyddad reglering av spelmarknaden i Sverige. Det är någonting helt annat.

Att påstå att vi har ett spelmonopol är fel av minst två skäl. För det första har vi en konkurrens på marknaden mellan olika inhemska aktörer. För det andra har vi en växande konkurrens mellan olika internationella

aktörer och de svenska aktörer som finns. Vi har en socialt reglerad marknad. Jag är glad över att både Rosita Runegrund och Anne-Marie Ekström tycker att det är bra att vi har en sådan reglering.

Sedan är frågan hur den ska utformas och vilket departement den ska ligga under. Jag vill än en gång understryka att det är regeringen som kollektivt som hanterar den här typen av frågor. Oavsett vilket departement de ligger under har regeringen samma uppfattning när det gäller folkhälsofrågor och annat.

Jag har via min egen erfarenhet från inte minst idrottsrörelsen ett starkt engagemang här. Jag vet att det finns en stor uppslutning i idrottsrörelsen för den typ av spelmarknad som vi har i dag. Den ger ju också möjlighet att återföra ett par miljarder kronor till idrottsrörelsen. Det är egentligen också svaret på Anne-Marie Ekströms fråga. Vi kommer att få se ökade insatser i skolor och olika ungdomssammanhang under åren framöver när det gäller riskerna inte bara med spel utan också med alkohol och andra former av beroendeframkallande verksamhet. Det ingår i det så kallade Handslaget mellan idrottsrörelsen och regeringen. När idrottsrörelsen får del av de här nya pengarna är det idrottsrörelsens motprestation att bidra till en ökad information och upplysningsverksamhet på de här områdena.

Om jag på någon punkt ska anmäla en kanske lite avvikande uppfattning i förhållande till det som sades av de båda debattörerna är det att det alltid ska finnas en balans när det gäller riskerna i varje form av spelande. Det är viktigt att aktörerna också upprätthåller den här balansen på den svenska spelmarknaden. Det är därför de har enats om den typen av etiska riktlinjer. Men samtidigt tycker jag inte att man får hamna i den situationen, som jag möjligtvis kan höra av Anne-Marie Ekströms inlägg, att man inte ens får tala om för spelarna att de kan vinna när det väl köper en lott eller liknande och att man ska smyga med att de kanske till och med kan vinna mer än de har satsat på den lott de har köpt. Det ligger väl ändå i spelets natur att det kan skapa någon form av glädje. Jag tycker inte att vi ska vara en sådan glädjedödare som Anne-Marie Ekström möjligen ger intryck av. Jag hoppas att hon inte vill att vi ska dölja för dem som spelar att de faktiskt kan tjäna någon krona på sina lotter eller liknande.

Jag delar uppfattningen att vi naturligtvis ska se till att den socialt reglerade spelmarknaden även i fortsättningen sköts på ett bra sätt. Vi ska föra en bra dialog med de svenska aktörer vi har, och idrottsrörelsen är en av de allra största aktörerna både som aktör på spelområdet och som en av dem som kan nyttja de resurser som finns. I grund och botten är detta en del av vår livsstil och en del av vår folkhälsa som vi alla ska värna om.

Anf. 5 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Enligt de siffror jag har spenderade Svenska Spel 271 miljoner på reklam år 2002. Enligt en branschtidning kommer reklamen att öka med ca 100 miljoner under det här året bara här i Sverige. Syftet med reklamen är ju att man ska sälja mer. Där hoppas jag att finansministern och jag är överens.

Prot. 2003/04:72
19 februari

*Svar på
interpellationer*

Jag håller med finansministern om att vi inte har något spelmonopol. Det finns konkurrens inom spelmonopolet. Men jag tycker att Sverige har misslyckats i detta.

Låt oss ta bolaget Svenska Spel som exempel. Det har till uppgift att få så många som möjligt att gå in på spelmarknaden. Man vänder sig till ungdomar och även till barn. Det måste man vara medveten om. Vad anser ministern om den reklam som jag nämner i interpellationen där det står: Börja spela på Svenska Spel så bjuder vi på tio kronor att spela för?

Ligger den i linje med de riktlinjer som finansministern tar upp i sitt svar? När upprättades dessa riktlinjer? Tycker man att de har följts? Om det är så, är de riktlinjerna inte mycket värda.

I sitt svar nämner finansministern också Gambellidomen. Där ger jag finansministern rätt i att den inte automatiskt kan överföras till Sverige. Men det ser mörkt ut med tanke på den marknadsföring som Svenska Spel bedriver. Hela samhället håller på att bli spelberoende. Enligt branschbedömare kommer olika former av digitalt distribuerat lotterispel att svara för den kraftigaste tillväxten framöver. Det som bekräftar det är Svenska Spels succéartade lansering av lotterispel på Internet.

Finansministern säger att han tänker tillsätta en utredning. Jag hoppas att det blir en parlamentarisk utredning så att vi får en bred politisk uppslutning i den här frågan. Det som händer inom spelvärlden i dag händer snabbt. Jag har besökt Spelberoendes förening i Göteborg. Där ser man med stor rädsla fram emot just det interaktiva spelet.

När det gäller de etiska riktlinjerna och att man har en tillsyn här måste jag säga att den brister, finansministern. Den brister alldeles för mycket. Det är alldeles för lätt för en 13-åring att på till exempel en pizzeria gå undan och spela på Miss Vegas eller Jack Vegas. Det är alldeles för enkelt. Jag har en bekant som har provat på det här.

Jag vill höra vad finansministern säger om en bred parlamentarisk utredning och om att man också måste hitta andra vägar. Hur ser finansministern till exempel på ett licenssystem?

Anf. 6 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag kan hålla med om att det naturligtvis ska redovisas vad man kan vinna, men man måste också vara medveten om att man inte vinner alla gånger. Rosita Runegrund ställde flera frågor som jag instämmer i. Vi har ännu inte fått svar på frågan om att det erbjuds gratis spel, vilket jag tycker är oetiskt. Hur följer man upp de här reglerna, och när kom de till stånd?

I den förra debatten diskuterade vi också lite grann att de svenska reglerna har tillkommit därför att man måste leva upp till de utländska spelbolagens alltmer aggressiva marknadsföring. Jag uppfattade att vi var överens om att detta är en internationell fråga. Jag undrar om finansministern har tagit upp den här frågan med sina kolleger inom EU och internationellt.

Jag kan också hålla med Rosita om att det är viktigt att det blir en parlamentarisk utredning om de här frågorna. Efter den senaste debatten har jag diskuterat detta med många människor, och väldigt många tycker att man verkligen måste gå till botten med detta och utreda det. Man känner att spelberoendet ökar och att det blir en alltmer aggressiv mark-

nadsföring. Jag tror att det vore viktigt att man gör en parlamentarisk utredning, inte bara en utredning inom Finansdepartementet.

Prot. 2003/04:72
19 februari

Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Sverige har en tydlig nationellt reglerad spelmarknad, där de sociala skyddshänsynen och omtanken om folkhälsan står i centrum. Vi har en lotteriinspektion som är effektiv och som ska se till att regelverket följs. Vi har seriösa aktörer inom föreningslivet oavsett om det gäller Svenska Spel, ATG, Folkspel eller något annat. Vi är självfallet angelägna om att slå vakt om en sådan ordning också i framtiden.

Men vi kan inte vara blinda för att vi är utsatta för en växande internationell konkurrens. Jag var nyligen på Malta, där flera svenskägda spelbolag finns. De får inte bedriva någon verksamhet på Malta, för Malta har på samma sätt som vi restriktioner, men Malta kan naturligtvis inte hindra dem från att via Internet rikta sig till svenska spelare.

Detta är en realitet. Om svenska aktörer inte är framgångsrika på Internetmarknaden, kommer aggressiva, hänsynslösa och oerhört profitinriktade utländska bolag att ta en stor del av den svenska marknaden. Jag tycker inte att vi har någon som helst fördel av att låta de här profitintressena ta över svensk spelmarknad. Jag tror att vi ur den synpunkten ska se till att vi får sjysta villkor också för de svenska aktörerna.

Anf. 8 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Trots den öppning som jag upplevde i finansministerns svar tycker jag att finansministern faller in i att vi inte ska släppa in några andra – det är det mest seriösa. Finansministern säger i en artikel i Aftonbladet den 13 januari att spelmarknaden kan skapa beroende och kriminalitet och att den därför inte får släppas lös. Men hur ser det ut i dag? Den skapar ju spelberoende och kriminalitet trots att den inte släppts lös. Jag tycker att vi har misslyckats.

Spelberoendet går i dag upp med rasande fart, och det kommer att bli värre i framtiden. Finansministern nämnde inledningsvis att det i skolan förekommer så kallad ANT-undervisning. Kanske ska det i stället bli en SANT-undervisning, där S-et står för spel. Man kan då på ett mycket tidigare stadium informera om spelets effekter och om risken för spelberoende.

Jag hoppas att den här debatten ändå leder till att finansministern tar frågan på allvar och till att den i framtiden får sortera under Socialdepartementet, så att den kan diskuteras där den egentligen hör hemma.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2003/04:260 om skattereduktion för köp av hushållstjänster

Anf. 9 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Anne-Marie Pålsson har frågat mig om jag avser att verka för ett införande av ett system med skattereduktion för köp av hushållstjänster.

*Svar på
interpellationer*

Frågan är ställd med anledning av att Sverige internationellt sett har en låg andel kvinnor som innehar höga befattningar. Anne-Marie Pålsson efterlyser åtgärder som ökar jämställdheten och menar att det skulle kunna ske genom att göra det lättare och framför allt billigare för familjer att köpa hushållstjänster.

Inledningsvis vill jag framhålla att frågan om särskilda skatteregler för hushållstjänster inte enligt min mening har samma prioritet som mer generellt inriktade åtgärder. Genom generellt inriktade åtgärder undviks snedvridningar av ekonomin och avgränsningsproblem. När det gäller skattesystemets utformning är regeringens huvudlinje att stimulera arbetsmarknadsdeltagande, arbetsutbud, sysselsättning och utbildning med brett inriktade justeringar av skatteuttaget på förvärvsinkomster. Vid förändringar i skattereglerna är ambitionen, liksom vid 1990–1991 års skattereform, att skapa så enkla, neutrala och likformiga skatteregler som möjligt. Den pågående inkomstskatteomläggningen – med kompensation för den allmänna pensionsavgiften och höjning av den nedre skiktgränsen – har medfört lägre skatter för alla låg- och medelinkomsttagare. I detta avseende är reformen särskilt betydelsefull för deltidsarbetande och för kvinnor.

Den privata servicesektorn är en viktig bransch, som kommer att växa med eller utan skattesubventioner. Att med skattemedel styra vilken inriktning denna expansion ska ha anser jag vara direkt felaktigt. Särregler för enstaka branscher eller yrkesområden skapar alltid krångel och gränsdragningsproblem. Särregler är dessutom i allmänhet orättvisa: Varför ska de som jobbar i icke gynnade branscher betala högre skatter än övriga? Varför ska man genom särskilda skatteregler av detta slag gynna konsumtion av hushållstjänster framför annan konsumtion? Det är trots allt de med högre inkomster som kommer att efterfråga denna typ av tjänster och därmed få del av skattesubventionen.

Mot denna bakgrund är jag inte beredd att verka för ett införande av ett system med skattereduktion för köp av hushållstjänster.

Anf. 10 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Jag har ställt en fråga om när regeringen har för avsikt att införa ett system med skattereduktion vid köp av hushållstjänster. Jag riktade den frågan egentligen till jämställdhetsminister Mona Sahlin eftersom jag ville få en jämställdhetsaspekt på den. Men när jag nu får ett svar från finansministern ska det väl gå lika bra.

En av huvudpoängerna i finansministerns svar är att man inte kan verka för selektiva skatteåtgärder. Det låter väl bra, och jag kan känna igen det, men jag tycker inte att finansministern riktigt lever som han lär. I själva verket består det svenska skattesystemet av en rad olika selektiva åtgärder.

När jag till exempel i dag slår upp Svenska Dagbladet hittar jag en liten annons där det framhålls att om mitt bredband har kostat mig mer än 8 000 kr, kan jag få sänkt skatt. Det är Riksskatteverket som går ut med det här. Det är bara att rekvirera blanketter för detta.

Jag får naturligtvis också en skattereduktion om jag vill installera en hemdator. Jag får skattereduktion om jag reser till och från jobbet. Jag kan få skattereduktion om jag gör vissa miljömässigt acceptabla installationer i mitt hem. Jag får skattereduktion för pensionssparande.

Ja, listan kan göras ganska lång. Att man inte skulle göra den här typen av förändring i skattesystemet därför att det är en selektivt verkande åtgärd klingar alltså sällsynt falskt mot bakgrund av de andra selektiva åtgärder som man varit väldigt snabb med att införa. Jag skulle därför nog vilja få finansministerns kommentar när det gäller vilka selektiva åtgärder som man uppenbarligen prioriterar och vilka man bortprioriterar.

Den andra aspekten på det här är att det på något sätt är orättvist. Det skulle ju vara hushåll med höga inkomster som skulle köpa de här tjänsterna, och därför kan man inte införa den här typen av möjlighet. Det där är förstås alldeles felaktigt. I själva verket är det så att om man inte gör någonting är det bara förmögna hushåll som har råd att använda sig av den här möjligheten och definitivt inte hushåll med mera genomsnittliga inkomster.

I ett experiment man gjorde i Kungälv för några år sedan – det kallades för Humlan – undersöktes bland annat vilka som köpte de tjänster som medgavs, och det var hushåll med mycket genomsnittliga inkomster, men framför allt var det hushåll med barn, eftersom de är hårt trängda av arbetsmarknaden i dag.

Faktum är att precis som på den tiden man medgav skattereduktion för skuldräntor – det ledde till att väldigt många individer i Sverige kunde investera i sitt eget hem, människor som annars inte skulle ha råd att göra det – skulle ett system med skattereduktion för köp av den här typen av tjänster göra det möjligt för människor med genomsnittliga inkomster att köpa de här tjänsterna – alltså väldigt många fler.

Dessutom skulle man kunna peka på att i dessa tider med ett ansträngt budgetläge skulle kanske den här typen av åtgärder kunna ge en hel del positiva bidrag till det statsfinansiella läget. Arbetslösheten skulle minska. Det skulle kunna skapas förskräckligt många nya arbeten. De erfarenheter man har från det finska experimentet tyder på att så är fallet. Kostnaderna för sjukskrivning skulle minska. De signaler jag har fått från kommunala företrädare säger att det inte är ovanligt att unga föräldrar sjukskriver sig därför att de är fullständigt utmattade av den press som jobbet tillsammans med familjelivet och barnen sätter på familjen.

Men en kanske viktigare poäng här är att det svarta arbetet skulle bli vitt. Nu pratar vi om de problem som kan uppstå i samband med utvidgningen av EU och den arbetskraft från dessa länder som finns i Sverige i dag och som mestadels arbetar svart. I stället för att fundera på hur man ska förändra arbetsmarknadsreglerna skulle man kunna införa avdrag för de här tjänsterna, för det skulle omedelbart ge den svarta sektorn en välbehövlig konkurrens från den vita sektorn.

Anf. 11 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag vill tacka Anne-Marie Pålsson för att hon har ställt den här interpellationen som jag tycker är ideologiskt väldigt intressant. Vi har inte haft tillfälle att diskutera den här frågan ur jämställdhetssynpunkt med finansministern tidigare. Jag tycker att det här är den intressantaste frågan av många, just ur jämställdhetssynpunkt. Jag vill gratulera finansministern till den nya argumentation som finns i det här svaret. Det står så här: "Särregler för enskilda branscher eller yrkesområden skapar alltid krångel och gränsdragningsproblem. Särregler är dessutom i

allmänhet orättvisa: Varför ska de som jobbar i icke gynnade branscher betala högre skatter än övriga?" Jag håller med om detta.

Men samtidigt har vi alldeles nyss infört just sådana särregler med ROT-avdragen. Där finns det en jättelik skillnad: ROT-avdragen, som gynnar energibesparande åtgärder, riktar sig till manliga personer. Nästan alla som drar nytta av dessa är män. ROT-avdragen berör yrkesarbetare som tillhör LO-kollektivet, till exempel byggnadsarbetare. För dem går det bra att ha särregler. Alltså: När det är så att män behöver nya jobb och behöver gynnas är det aldrig problem, verkar det som, med särregler. Det här har vi sett gång efter annan.

Jag är i grunden inte heller för att vi ska ha särregler för hushållsnära tjänster – självfallet inte. Likväl motionerar vi liberaler tillsammans med flera andra partier om detta, och det beror på att skattesystemet ser sådant ut att det missgynnar dem som vill köpa hushållsnära tjänster. Man har inte råd, med vanliga inkomster, att göra det. Det är det som är problemet, och det gör att vi föreslår en politik som vi egentligen inte vill föra, men det beror på att vi befinner oss i den skattesituationen att det är nästan omöjligt inte bara för låginkomsttagare utan även för höginkomsttagare att köpa hushållsnära tjänster, därför att man inte får några avdrag. Men när det däremot gäller energibesparande åtgärder har Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet alldeles nyss infört nya sådana här regler, och det ska kosta 50 miljoner kronor. Man kan tjäna betydande summor på det här.

Sedan är det också som Anne-Marie Pålsson säger: Ibland måste man göra någonting radikalt för att motarbeta skatteflykt, skattefiffel och sådana saker. Problemet är en rättvisefråga i det här fallet. Det är för många som köper hushållsnära tjänster svart i det här samhället. Det missgynnar, vill jag säga, i väldigt hög grad kvinnor. De tvingas till att göra det här, för det finns många gånger inga andra jobb. Jag tycker att det är väldigt otillfredsställande, framför allt ur pensionssynpunkt, att så många kvinnor inte får ordentliga pensioner för det de gör, för det betalas inte. Jag tror inte att finansministern och jag är oense om att det tyvärr förekommer omfattande skattefiffel här. Många tillåter sig att köpa hushållsnära tjänster svart. Då får dessa kvinnor, som gör ett gott jobb, ingen pension. Dessutom går statskassan miste om en del sociala avgifter och så vidare, men det är en annan sak.

Jag skulle vilja fråga statsrådet, med den argumentation som han har: Varför är det så mycket lättare att införa avdrag för manliga arbeten än för kvinnliga arbeten? Det tycker jag är en intressant fråga för en socialdemokratisk finansminister. Det borde föranleda viss tankeverksamhet att denna riksdag gång efter annan på förslag av Socialdemokraterna har infört ROT-avdrag. Det kan hända att våra partier inte är felfria i det avseendet, men nu diskuterar vi annat. Jag tycker inte att det har varit bättre när vi har gjort det.

Anf. 12 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är riktigt att i vissa avseenden har vi använt oss av den här typen av selektiva skatteåtgärder, som Anne-Marie Pålsson säger. Det är alltid en avvägningsfråga. Men grundlinjen – jag förstår att Gunnar Andrén håller med om den – är att vi ska undvika selektiva insatser. Det är grundlinjen, och jag delar den uppfattningen. Ibland finns det

andra överväganden som väger tyngre och som har gjort att vi har infört undantag.

Jag kan ta den fråga som berörs här, nämligen de så kallade ROT-avdragen som vi har haft ibland. Jag vägrar att dela den uppfattning som förs fram här att de är riktade till män. De innebär att man har rätt att dra av för reparationer och ombyggnader i sitt hem. Det bor väl inte bara män i de där hemmen! Det bor väl både kvinnor och män i hemmen! Det är faktiskt konsumenten, den som äger huset eller lägenheten, som yrkar ROT-avdraget. Det riktar sig väl till båda könen. Det är en fullständigt felaktig beskrivning att det skulle vara ett ur jämställdhetssynpunkt snett perspektiv. ROT-avdragen gynnar både män och kvinnor.

Anf. 13 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Ja, så var det det här med jämställdhet. Min interpellation föranleddes av en studie från TCO: *Livspussel och ledarskap – en rapport om varför så få kvinnor blir chefer*. Man har varit ute och frågat ett stort antal yrkesarbetande kvinnor i åldern 18–74 år om deras syn på arbete, ekonomi, tid och familj. En av de frågor som uppenbarligen gavs var varför kvinnor nobbar chefsjobb. Svaren är intressanta. Det svar som var mest frekvent angivet var att kvinnor har huvudansvaret för barn. Uppenbarligen är det så att kvinnor hålls tillbaka i sina ambitioner och ansträngningar att kunna göra sig gällande på arbetsmarknaden av att det finns ett ansvar för barn. Jag tycker att det är jättebra att vi kvinnor känner ett ansvar, men det går inte att blunda för att känner man det ansvaret så går karriären långsammare, i den mån den över huvud taget går framåt.

Det kan också vara intressant att titta på tidsanvändningen här. I en studie från SCB om levnadsförhållanden från 2000/2001 visar det sig att för kvinnor som har små barn tar hemarbetet sex timmar om dagen och förvärvsarbete ungefär två och en halv timme om dagen – i genomsnitt, enligt denna studie. När det gäller männen tar förvärvsarbetet fem och en halv timme om dagen och hemarbetet tre och en halv timme om dagen. Det summerar till mer än åtta timmar, men det är ju bara en följd av att vi nästan jobbar ihjäl oss när vi har små barn. Arbetstiden per vecka ligger på 70 timmar och inte några 40 timmar.

Men det här visar tydligt att det är kvinnor som tar huvudansvaret. Förutom att det stoppar upp karriären är det också så att kvinnor i och med detta utför en förskräcklig massa arbete som inte ger lön, inte ger pensionspoäng och inte ger någon annan trygghet heller. Ur jämställdhetssynpunkt tycker jag att detta är fullständigt otillständigt.

Vill man och menar man allvar med att vi kvinnor ska kunna konkurrera på jämlika villkor med män – och det tycker jag ska ske – måste vi kvinnor också ges möjlighet att göra på det viset. Varje man som man intervjuar som har nått en bit i samhället säger: Utan en stödjande och förstående hustru hade jag aldrig varit där jag är i dag. Inte många kvinnor säger detta.

Detta är ett hinder. Man kan lagstifta. Man kan hota med lagstiftning, som före detta jämställdhetsministern och vice statsministern Margareta Winberg gjorde när det gäller styrelserepresentationen. Det är ett sätt. Jag tycker att det vore mycket bättre att man helt enkelt gjorde de justeringarna på marknaden, exempelvis i skattesystemet. Det skulle på ett effek-

Prot. 2003/04:72
19 februari

Svar på
interpellationer

tivt sätt kunna bana väg för kvinnor att konkurrera på lika villkor som männen.

Jag vill också understryka att en annan vinst med detta är att man öppnar en arbetsmarknad som fortfarande är väldigt kvinnlig till sin karaktär. Man gör det möjligt för kvinnor, och för allt i världen också män, att kunna göra dessa uppgifter mot en ekonomisk ersättning som också ger tillgång till hela det sociala transfereringssystemet.

Fru talman! Jag skulle gärna vilja få några kommentarer när det gäller dessa aspekter från finansministern.

Anf. 14 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Det är mycket bra att vi är överens i huvudfrågan att man inte ska ha sådana särregler. Det tycker jag att våra två partier gott kan stå för. Jag har också viss förståelse för att man ibland kan tvingas till avsteg för att nå vissa andra mål.

I den andra frågan tycker jag att statsrådet talar om helt andra saker än vad i varje fall jag gjorde. Det är klart att avdragsrätten för ROT-avdrag är lika för män och kvinnor. Men det var inte vad jag talade om, och det är inte heller det som interpellationen gäller. Den gäller: Var skapar man jobben? Där är det en väldig skillnad.

Jag gjorde själv ett avdrag för ett antal år sedan när det fanns sådana avdrag. Man fick dra av 30 % av 50 000 kr i arbetskostnad. Jag tror att vi gjorde någonting med vårt badrum hemma och drog av dessa 15 000 kr i arbetskostnader. Jag kan försäkra statsrådet att det inte var någon kvinna i närheten som vi hyrde in i det sammanhanget. Det var bara byggnadsarbetare, och de var allihop manliga. På det sättet är det.

När det gäller att skapa jobben är det någonting annat. Jag tycker att statsrådet tyvärr gjorde det lite för enkelt för sig i det här sammanhanget. Det är en väldig fara med att det blir utbrett och accepterat att kvinnor ska göra svartjobb. Det är en ideologisk fråga. Det är en farlig tendens att vi accepterar att kvinnor ska göra svartjobb. Det tycker jag att Socialdemokraterna och regeringen borde fundera över.

Det finns en representant för Vänsterpartiet just nu i kammaren. Jag är utomordentligt förvånad över att Vänsterpartiet har gått med på ROT-avdragen. De får just den effekten att de gynnar manliga arbeten framför kvinnliga. Det tycker jag är mycket förvånande.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2003/04:285 om statsfinanserna

Anf. 15 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Christer Nylander har frågat mig om när statsbudgeten kommer att vara i balans och om utformningen av överskottsmålet kommer att ändras.

Först vill jag framhålla att jag är ense med Christer Nylander på flera punkter. Flertalet OECD-länder står inför stora utmaningar under de närmaste decennierna i takt med att andelen äldre ökar i befolkningen.

För att klara den framtida påfrestningen på de offentliga finanserna måste åtgärder vidtas redan i dag.

Sverige har förberett sig bättre än de flesta andra länder inför denna utveckling. De offentliga finanserna visar överskott, och vi har reformerat pensionssystemet. Detta har så sent som för ett par veckor sedan framhållits i en rapport från OECD. I de utvärderingar av medlemsländernas offentliga finanser som EU-kommissionen regelbundet genomför bedöms den svenska finanspolitiken som långsiktigt stabil.

Som Christer Nylander väl känner till har den internationella konjunkturen utvecklats svagt under de senaste åren. Detta har också påverkat den svenska ekonomin. Tack vare den strama finanspolitik som bedrevs åren före konjunkturedgången har det funnits utrymme att dämpa effekterna genom aktiva stimulanser av efterfrågan. Tillväxten i Sverige har också varit högre än genomsnittet för euroområdet.

Samtidigt innebär den finanspolitiska stimulansen att överskottet i de offentliga finanserna minskat och att statens finanser för närvarande uppvisar ett visst underskott. Det innebär att statsskulden ökar i kronor räknat, men att den är stabil som andel av BNP. Inriktningen av finanspolitiken åren framöver innebär en successiv förstärkning av de offentliga finanserna. Överskottsmålet på 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel ligger fast. Det är nödvändigt för att vi i framtiden ska kunna upprätthålla våra ambitioner inom välfärdspolitiken.

Ett viktigt skäl till att vi valt hela den offentliga sektorns sparande som målvariabel är att detta är ett internationellt vedertaget och definierat begrepp. Det är också detta överskottsmått som EU-kommissionen använder vid utvärderingar av medlemsstaternas finanspolitik inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten.

Med ett överskott på 2 % i de samlade offentliga finanserna åren framöver kommer statens finanser att ligga nära balans i genomsnitt över konjunkturcykeln, för att så småningom uppvisa överskott när sparandet i pensionssystemet börjar minska. Det nuvarande målet är således mer ambitiöst än ett mål med balans i statens finanser. De långsiktiga kalkyler som regelbundet presenteras i budgetpropositionerna visar att detta förefaller vara en väl avvägd långsiktig inriktning av finanspolitiken. Kalkyler av detta slag är givetvis osäkra, men jag ser ingen anledning att ändra överskottsmålets utformning.

Anf. 16 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Statsfinanserna uppvisar ett underskott på 46 miljarder kronor under 2003. Det innebär att staten hade ett upplåningsbehov för första gången sedan mitten av 90-talet. Det är självklart att delvis förklara detta med den dåliga konjunkturen under 2003.

Lika självklart är det i så fall att när konjunkturen blir bättre ska också statskassans situation bli bättre. Men trots att konjunkturen vänder och befästs väntas statsfinanserna enligt Ekonomistyrningsverket att gå med tiotals miljarder i underskott år 2004, 2005 och 2006. Det är de mycket höga kostnaderna för ohälsa, förtidspensioneringar och det svaga arbetsmarknadsläget som är den viktigaste förklaringen.

Det Ekonomistyrningsverket inte visste om när det gjorde prognosen var de nya utgifter som nu kommer i och med samarbetet mellan rege-

Prot. 2003/04:72
19 februari

Svar på
interpellationer

ringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Till de tiotals miljarder kronorna i underskott som man redan nu räknar med ska man alltså lägga nya miljarder för att finansiera utbyggnad av vägar och järnvägar. Det är självklart att detta ytterligare anstränger statens finanser. Det är på något sätt väldigt märkligt att regeringen och samarbetspartierna kan förhandla sig ihop om nya utgifter utan att samtidigt komma överens om hur man ska finansiera miljardutgifterna.

Finansministern deklarerade i går, om jag har läst rätt, att de i och för sig välbehövliga investeringarna till vägar och järnvägar ska finansieras via budgeteringsmarginalen. Det är de pengar som finns i statsbudgeten för att klara oförutsedda utgifter. Återigen förbrukar man därmed marginalen eller delar av marginalen som är till för oförutsedda utgifter långt innan året ens har börjat. Återigen finansierar man långsiktiga åtaganden med pengar som ska användas för tillfälliga utgifter för att klara konjunkturförändringar. Regeringen har åtminstone tidigare sagt att man själv är orolig för att man haft så små budgeteringsmarginaler de senaste åren. Varför gör man då samma sak en gång till?

De nya utgifterna innebär också nya problem att klara överskottsmålet, vilket Konjunkturinstitutet redan påpekat. Jag skulle därför vilja fråga finansministern: Vilken ny bedömning gör regeringen av möjligheten att nå överskottsmålet efter den överenskommelse som slutits med samarbetspartierna?

Fru talman! Det tar lång tid att bygga upp ett förtroende, men det kan gå väldigt snabbt att förlora det. Under 90-talet har ramverket för finanspolitiken reformerats, ofta i stor samstämmighet här i riksdagen. Det har varit viktigt. Samtidigt som riksdagen har fått ett större ansvar och en större frihet när det gäller att finansiera penningpolitiken har ett nytt budgetsystem och ett tydligt mål för de offentliga finanserna etablerats.

Lika mödosamt som det är att uppnå förtroende lika enkelt och lika fort kan det gå att förlora det. Det finns nu flera tecken som tyder på att regeringen börjat gå ifrån det viktiga ramverket alltmer. Det har delvis handlat om budgettricks. Vi kommer ihåg hur man förra året för EU-avgiften flyttade utgiften från ett år till ett annat. Man har trollat bort utgifter genom att i stället kalla dem för minskade inkomster. Ofta har det berott på att budgeteringsmarginalen har varit så liten.

Det är också så att statsfinanserna måste ses under ett långt perspektiv. Den finanspolitik som drivs i dag bestämmer förutsättningen för välfärd och välstånd framöver. Det är väl känt att den demografiska situationen innebär stora utmaningar. Vi är nu inne i ett decennium med relativt sett ganska goda förutsättningar. Det är viktigt att man under de åren ser till att man förbereder sig för kommande mer ansträngande årtionden.

Jag tror att vi är i en tid när finanspolitiken tyvärr återigen är inne i en prövoperiod. Det finns inga utrymmen för ofinansierade utgifter och skattesänkningar, och trots det kommer man överens med stödpartierna om att göra så här. Jag tycker att det är väldigt oroande.

Anf. 17 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! De budgetpolitiska mål som regeringen och riksdagen har fastställt kommer regeringen naturligtvis i allra högsta grad, på samma sätt som hittills, att fullfölja i fortsättningen också. Vi har fullföljt

utgiftsmålen och klarat utgiftstaken sju år i rad. Vi har klarat överskottsmålen också, och det är vår absoluta ambition i fortsättningen.

Jag tror inte att Christer Nylander har skäl att ifrågasätta det. Däremot tror jag att han på en punkt har missuppfattat det hela.

Om regeringen och riksdagen nu åren framöver avsätter pengar för väg- och järnvägsinvesteringar – jag tror att vi inte har delade meningar om hur viktigt det är att vi gör det – ska det självfallet ske inom utgiftstakets ram. Det är inga nya utgifter, inga nya kostnader, ingen vidgad budgetram, inget spräckt utgiftstak. Det är ett uttryck för en prioritering som regeringen gör, att det är den typen av investeringar som vi tror kommer att bidra till tillväxten åren framöver.

Vägar och järnvägar är i högsta grad tillväxtskapande. Kan vi öka tillväxten genom dessa investeringar i vägar och järnvägar bidrar det i allra högsta grad till att vi också kan klara överskottsmålen. En viktig faktor för att klara överskottsmålen är just att vi kan få fler människor i arbete, fler företag, fler arbetsplatser och mer skatteinkomster. Därmed ökar vi också förutsättningarna att kunna klara våra överskottsmål på ett hyggligt sätt även i fortsättningen.

Den missuppfattning som Christer Nylander möjligtvis gör sig till tolk för här ska vi nog lägga åt sidan ganska fort. Det är inte fråga om någon påspädning av utgiftsramen, utan det vi talar om är inom utgiftsramen. Det där är en medieföreteelse som åtminstone inte riksdagens ledamöter bör falla in i.

Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Jag tror att jag har varit ganska tydlig med att säga att jag tycker att det är ett problem om man använder budgeteringsmarginalen till att finansiera fasta utgifter. Jag tror att finansministern och jag är överens om att budgeteringsmarginalen ska användas till framför allt konjunkturberoende, nya utgifter, och inte till långsiktiga åtaganden.

I ett tal i samband med att SNS konjunkturråd presenterade sin rapport för några veckor sedan sade finansministern följande: ”En annan fråga som kan diskuteras närmare är om marginalen i statens budget är för liten. Jag menar att marginalen måste vara tillräckligt stor för att de automatiska stabilisatorerna ska kunna verka fritt.”

Det håller jag helt med om. Jag håller helt med om den åsikt som finansministern hade då. Därför tycker jag att det är märkligt att finansministern nu är beredd att använda denna budgeteringsmarginal till att betala investeringar i järnvägar och vägar. De finansieringarna är inga automatiska stabilisatorer.

Det innebär också att när man intecknar de resurser som finns i budgeteringsmarginalen minskar och krymper man utrymmet för att låta de automatiska stabilisatorerna verka fritt – det som ministern då tyckte var väldigt viktigt.

Vad tycker finansministern egentligen nu? Är det rätt att använda budgeteringsmarginalen till att finansiera långsiktiga utgifter?

Fru talman! Alltför bedömare oroas över finanspolitikens utveckling just nu. Jag kan ta ett axplock.

Samtidigt som Standard & Poors höjde Sveriges kreditvärdighet, vilket naturligtvis är väldigt trevligt, höjde man ett varnande finger för utvecklingen på lite längre sikt.

Prot. 2003/04:72
19 februari

Svar på
interpellationer

På samma sätt varnar OECD för att de offentliga finanserna snart kommer att sättas under stark press.

SE-banken säger att de offentliga finanserna fortsätter att urgröpas, att metoderna att gå runt utgiftstaken blir alltmer utstuderade och reser frågor om den långsiktiga strategin för utgiftspolitiken.

Konjunkturinstitutet säger att en förutsättning för att det konjunkturjusterade sparandet ska uppnå 2 % 2005 och överskottsmålet klaras är att inga ytterligare ofinansierade skattesänkningar eller utgiftshöjningar genomförs de närmaste åren.

Samma linje är Ekonomistyrningsverket inne på.

Så kan man fortsätta och hitta fler och fler varnande fingrar för hur finanspolitiken bedrivs just nu.

De bedömningar som görs bygger dessutom på att inga nya beslut om utgifter fattas. Det är därför som det är lite bekymmersamt med nya ofinansierade utgifter till vägar och järnvägar, som ska finansieras via budgeteringsmarginalen. Ingen tror väl heller att regeringen tänker gå in i en valrörelse 2006 utan nya löften om utgifter.

Det finns en skillnad mellan retorik och praktik. Finansministern är ofta väldigt tydlig, liksom andra representanter för regeringen och Finansdepartementet, med att det behövs en rejäl budgeteringsmarginal i statsfinanserna för att klara framtida kortsiktiga och konjunkturella utgifter. Trots det har man varje år visat att man börjar inteckna budgeteringsmarginalen långt innan året ens har börjat.

Jag skulle vilja höra en fundering från finansministern: Hur ser finansministern på budgeteringsmarginalen? Är den viktig för att klara utgiftstaken? Är det riktigt att använda de pengar som är avsatta för en marginal till att betala långsiktiga utgifter, som investeringar i vägar och järnvägar?

Anf. 19 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Regeringen använder inte en budgeteringsmarginal för oförutsedda utgifter för långsiktiga investeringar i vägar och järnvägar. På den punkten har Christer Nylander fel. Hur många gånger han än upprepar sitt påstående blir det lika fel.

Varje år fastställer riksdagen utgiftstak för budgeten de tre kommande åren. Det är inom denna ram, detta utgiftstak, som regeringen gör sina prioriteringar av vilka utgifter som är mest önskvärda. Regeringens ambition är att ha, precis som Christer Nylander citerar mig, en god budgeteringsmarginal. Jag sade i den diskussion som Christer Nylander åberopar att vi har skäl att ha en högre budgeteringsmarginal i fortsättningen än vad vi har haft vid vissa tillfällen. Vi arbetar naturligtvis med den inriktningen.

Man kan inte av det dra slutsatsen att varje ny utgift som ryms inom utgiftstaket är felaktig. Om det är Christer Nylanders uppfattning har han möjligtvis en annan uppfattning om vilket utgiftstak vi i så fall skulle ha. Det må han ha.

Det som jag ser som hotet är mer att man tricksar, som Christer Nylanders parti och en del andra partier, genom att ofta använda engångsintäkter, exempelvis från försäljning av statlig egendom, för långsiktiga utgifter. Det är verkligen någonting som skadar förtroendet för vår bud-

Anf. 20 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! När det gäller att tricksa med budgetar kan vi väl vara överens om att det har skett en del initiativ från Finansdepartementet som inte helt och hållet stämmer med budgetlagens intentioner, åtminstone när det gäller att omvandla utgifter till minskade inkomster och annat.

Jag vill ändå hålla mig kvar vid finansieringen av de nya vägar och järnvägar som man kommit överens om. Var ska pengarna tas? Jag tycker att det är viktigt att finansministern berättar det. I medierna har han tidigare sagt att pengarna ska tas ur de pengar som finns i budgeteringsmarginalen för 2005. I den marginalen har man också redan intecknat utgifter för arbetsmarknadspolitiken. Det är riktigt, tycker jag. Det är en konjunkturrell förändring av utgifterna som kan vara viktig att satsa på. Däremot är inte planerade utgifter för vägar och järnvägar på lång sikt en del av konjunkturpolitik. Jag hoppas att finansministern och jag är överens om detta.

Anf. 21 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag är inte säker på att Christer Nylander riktigt förstår vad han säger. Vi beslutar varje år i riksdagen att höja exempelvis ramen, utgiftstaket, för de kommande åren, kanske i storleksordningen 30–35 miljarder kronor. Det är inte de 35 miljarderna som är budgeteringsmarginalen. Budgeteringsmarginalen är den bedömning vi gör att vi behöver som resurs just för oförutsedda utgifter, för svängningar i kostnader av olika slag. Jag har sagt, och jag kan upprepa det, att jag tycker att det är viktigt att vi har en större budgeteringsmarginal i fortsättningen.

På Christer Nylander låter det som att vi skulle vara förhindrade att ha någon form av ny kostnad och utgift i framtiden, att vi inte skulle kunna ha några kostnader för investeringar i vägar och järnvägar. Det förefaller fullkomligt orimligt om man har den uppfattningen.

Vi gör naturligtvis en disposition och redovisar för riksdagen varje år, framför allt i samband med budgetpropositionen på hösten, hur vi tycker att kommande års – första och andra årets utgifter i första hand – utgifts-massa ska disponeras. Efter att vi har redovisat det får vi till slut en budgeteringsmarginal kvar.

Det är inte av den budgeteringsmarginalen vi ska bygga vägar och järnvägar i framtiden. Det kan Christer Nylander upprepa ett antal gånger, men det är lika fel ändå. Det är därför att vi gör en bedömning att vi behöver göra insatser för välfärden, insatser för infrastrukturen i vägar och järnvägar, som kan öka vår tillväxttakt.

Nu gör vi en sådan prioritering. Vägar och järnvägar får hög prioritet i de kommande årens budgetar. Vi tycker att det är oerhört tillväxtfrämjande. Det skapar nya jobb, nya företag och kan medverka till att vi har lättare för att klara de överskottsmål som Christer Nylander och jag är överens om att vi ska försöka åstadkomma åren framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 22 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Elina Linna har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att förbättra organisationsstödet för samhällsnyttiga organisationer och om jag avser att vidta några åtgärder för att säkra Amningshjälpens fortsatta arbete.

Samhällsnyttiga frivilligorganisationer utför omfattande insatser av betydande värde för samhället. Staten stöder därför sådana ideella organisationer med olika typer av bidrag. Det nuvarande statsbidraget för frivilliga organisationer på det sociala området regleras i förordningen (1998:1814) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området och har tillämpats sedan 1999. Socialstyrelsen har nyligen utvärderat tillämpningen av förordningen och bland annat föreslagit att regeringen överväger möjligheterna att förändra regelsystemet så att fler organisationer blir berättigade att söka medel från detta anslag. Samtidigt säger Socialstyrelsen också att utan avsevärt större anslagsram medför en ”öppning” av systemet att ett flertal av de organisationer som nu får bidrag i enlighet med förordningen skulle komma att vidkännas betydande neddragningar. Detta är enligt Socialstyrelsen inte acceptabelt då dessa föreningars verksamhet i sådana fall skulle komma att äventyras.

Statskontoret har dessutom fått regeringens uppdrag att göra en översyn av bidragsgivningen till ideella föreningar. I uppdraget ingår att göra en kartläggning av den statliga och kommunala bidragsgivningen till ideella föreningar. I kartläggningen ingår att även undersöka förekomsten av gemensamma principer och administrativa riktlinjer för den statliga bidragsgivningen till ideella föreningar. Med denna undersökning som utgångspunkt ska Statskontoret överväga och vid behov lämna förslag till gemensamma principer och administrativa riktlinjer för den statliga bidragsgivningen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 30 april 2004.

Socialstyrelsens utvärdering av tillämpningen av nuvarande regelsystem och förslag till förändringar när det gäller förordningen (1998:1814) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Statskontorets uppdrag ska inom kort redovisas till Regeringskansliet. Innan Statskontorets uppdrag har redovisats och pågående beredning inom Regeringskansliet är färdig är jag inte beredd att redovisa vilka åtgärder jag ämnar vidta för att förbättra organisationsstödet för samhällsnyttiga organisationer.

När det gäller Amningshjälpen vill jag gärna framhålla att det är en förening som ger ett viktigt och uppskattat stöd till ammande kvinnor och att det är en viktig aktör när det gäller att sprida information om amning. Fram till 2002 fick Amningshjälpen bidrag från Statens folkhälsoinstitut. Därefter har dock institutet inte mottagit någon ansökan av föreningen, vilket kan förklara att några bidrag inte heller har beviljats. Under 2002 och 2003 har Amningshjälpen emellertid fått tillfälliga bidrag från regeringen. För 2001 och 2002 har Amningshjälpen dessutom fått stöd från Allmänna arvsfonden för att driva ett tvåårigt projekt för utökad amningsinformation till invandrarkvinnor och unga mammor.

Vad gäller frågan om att säkra Amningshjälpens fortsatta arbete kan föreningen som en första åtgärd lämna in en ansökan om statligt stöd till Statens folkhälsoinstitut för 2004. Denna får sedan behandlas i vederbörlig ordning av myndigheten.

Prot. 2003/04:72
19 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 23 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Först vill jag tacka folkhälso- och socialtjänstministern för de svar jag har fått på frågor som jag har ställt. Jag kan också konstatera att det verkar som att vi är helt överens om att de samhällsnyttiga organisationerna är ett bra komplement till samhällets insatser.

Dessvärre har stödet för ett antal organisationer minskat under årens lopp, och ett antal samhällsnyttiga organisationer faller mellan stolarna när det gäller föreningsbidrag och tvingas trots erkänt betydelsefulla insatser till osäkerhet och kortsiktig planering för sin verksamhet.

Statsrådet redovisar i sitt svar mycket som pågår inom området och hänvisar bland annat till uppdraget som Statskontoret fått. Det är ett uppdrag som handlar om att överväga och vid behov lämna förslag till gemensamma principer och administrativa riktlinjer för den statliga bidragsgivningen. Jag vill passa på att fråga statsrådet om statsrådet kan avslöja något om vad som döljer sig bakom begreppen "gemensamma principer" och "administrativa riktlinjer". Minimeras risken att organisationerna faller mellan stolarna, eller riskerar de att få fortsätta att leva med osäkra villkor och kortsiktig planering?

Statsrådet tar också upp utvärderingen av tillämpningen av förordningen, 1998:1814, i sitt svar. Som jag förstår det kan det kanske bli svårt att få svar på den här frågan, men skam den som ger sig. Blir det mera pengar till samhällsnyttiga organisationer?

Anf. 24 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Elina Linna säger. De organisationer som det är fråga om gör väldigt viktiga insatser som komplement till välfärdsstatens övriga insatser. Inte minst Amningshjälpen har haft en väldigt god verksamhet och har därför också fått stöd på olika sätt från myndigheter, direkt från regeringen och från Allmänna arvsfonden.

Den svåra frågan här, och den som Elina Linna egentligen sätter fingret på, är att organisationsvärlden hela tiden förändras. Det tillkommer nya organisationer och nya initiativ, därför att vi har en väldigt stark föreningsverksamhet i Sverige som är levande. Andra organisationer kanske med tiden trappar av eller blir liggande på sparlåga i en del avseenden. Då måste också statens förhållningssätt moderniseras och förändras. Det är därför som vi har gett de olika uppdragen, dels till Socialstyrelsen, dels till Statskontoret, för att man ska se över hela bidragssystemet och se om det är modernt.

Men hur man än vänder sig i den fråga som Elina Linna tar upp, om organisationer som hamnar mellan stolarna, så hamnar vi alltid i den här situationen: Om vi ska bredda bidragsgivningen, det vill säga ge fler organisationer tillgång till de här bidragen, innebär det, om kakan inte samtidigt växer, att vi måste dra ned på de övriga organisationerna, vilket Socialstyrelsen påpekar. Därför är ekvationen inte alldeles lätt att lösa, i vart fall inte om man inte har mer pengar att redovisa.

Elina Linna frågar mig slutligen: Blir det då mer pengar till ideella organisationer? Det kan jag inte lova ut. Jag vill först se vad Statskontoret säger i sin utvärdering.

Nuförtiden har Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ett gemensamt ansvar för budgeten, också under de kommande åren, hoppas jag. Då antar jag att det här också kommer att vara en fråga som vi kommer att diskutera vidare i de förhandlingar som sedan kommer att starta.

Jag är i alla fall övertygad om att organisationsstödet, stödet till frivilliga och ideella organisationer, måste moderniseras och förnyas för att stämma med det som i dag är verkligheten, men det finns väldigt många svåra frågor som man i så fall måste knäcka.

Anf. 25 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Jag delar Morgan Johanssons uppfattning att den här ekvationen inte är lätt. Det kommer flera nya organisationer som också behöver stöd, men för varje organisation är det väldigt viktigt att kunna planera sin verksamhet långsiktigt.

Jag vill ta upp en aspekt i den här frågan. Om man engagerar sig i en samhällsnyttig organisation har det effekter både för den enskilda personen och naturligtvis för de personer som man genom information eller annat arbete vänder sig till. Man kan alltså säga att det här arbetet också innebär goda effekter när det gäller folkhälsan.

Jag vet att statsrådet träffar representanter för Kommunförbundet och Landstingsförbundet i olika sammanhang och diskuterar arbetet med folkhälsomålen och folkhälsofrågorna över huvud taget. Jag kan tänka mig att den här frågan skulle kunna tas upp också i de diskussionerna. Kommunerna och landstingen, mest kommunerna, ger ju också stöd till samhällsnyttiga organisationer. De skulle kanske kunna ge ett bidrag i de här svåra diskussionerna när det gäller att få den här ekvationen att gå ihop.

Anf. 26 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Många av de här organisationerna har ju stöd både från kommuner och landsting. Samtidigt tycker jag att man ska skilja på våra roller. Det jag talar om är statens bidragsgivning och våra myndigheters anslag. Jag vill inte skriva kommuner och landsting alltför mycket på näsan när det gäller vilka bidrag som de ska ge. Vi styr var och en över våra kassor.

Om man ska bredda bidragsgivningen och samtidigt inte dra ned på bidrag till någon handlar det syvende och sist om att man måste vara beredd att avsätta ökade resurser. Det utesluter inte att vi, de partier som samarbetar i budgetfrågor, kan komma att göra en gemensam insats. Dit är det ändå en bit kvar.

Jag träffar inte bara Kommun- och Landstingsförbunden utan också många av de organisationer som, precis som Elina Linna säger, tycker att de har fallit mellan stolarna. I går uppvaktades jag till exempel av SPEC, den organisation som hjälper anhöriga till personer som har tagit livet av sig. De gör ett väldigt viktigt arbete. De finns inte med än som föremål för statliga bidrag på det sättet.

Det finns en lång rad organisationer som har väldigt goda argument för att de utöver ett ökat projektstöd även bör få långsiktiga möjligheter

att planera sin verksamhet. Det förstår jag mycket väl, men till slut handlar det om huruvida vi kommer att klara att öka budgetramen. Där kan jag inte springa händelserna i förväg. Det får i så fall tas med i de sedvanliga budgetförhandlingar som vi har.

Statskontorets utredning finns också, som landar i april och som vi har att utgå ifrån.

Anf. 27 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Jag tackar Morgan Johansson för svaren som jag har fått och ser fram emot redovisningar av utredningar som kommer. Jag lovar att följa frågan. Vänsterpartiet kommer att lyfta upp frågan också vid kommande budgetförhandlingar.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Redogörelser
2003/04:ER1 till utrikesutskottet
2003/04:RJ1 till utbildningsutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.13 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Frågestund

Frågestund

Anf. 28 TALMANNEN:

I dagens frågestund deltar från regeringen socialminister Lars Engqvist, som svarar på både allmänpolitiska frågor och frågor inom sitt eget ansvarsområde. Övriga statsråd är statsrådet Mona Sahlin, statsrådet Lars-Erik Lövdén, statsrådet Morgan Johansson och statsrådet Carin Jämtin.

Sjukvården

Anf. 29 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Min fråga riktar sig till socialministern.

Genom den överenskommelse som gjordes förra veckan mellan regeringen och samarbetspartierna om att förhindra vård slog Lars Engqvist

Prot. 2003/04:72
19 februari

*Svar på
interpellationer*

in sista spiken i kistan vad gäller landstingens vara eller inte vara. Som det är i dag dirigeras all vård och omsorg från Socialdepartementet. Därifrån kommer lagar, regler, statsbidrag, öronmärkta pengar och förbud.

Som moderat vill jag avskaffa landstingen och min fråga blir därför: Anser Lars Engqvist att det är någon vits att landstingen finns kvar nu när det ändå är staten som styr och ställer med vården?

Anf. 30 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Innan jag svarar på den konkreta frågan från Cristina Husmark Pehrsson vill jag förklara följande:

Svensk sjukvård har mycket hög klass. Det tror jag att alla håller med om. Men den har ett mycket allvarligt problem, nämligen tillgängligheten.

Alla mätningar visar att det människor önskar sig är att snabbare komma i kontakt med vårdcentralen och att inte behöva vänta på behandling.

Den stora uppgiften framöver kommer att vara att se till att sjukvården klarar att erbjuda tillgänglighet genom ökade resurser, mer personal, bättre sätt att arbeta inom organisationen, förnyelse av sjukvården.

I överenskommelsen har vi sagt att detta förnyelsearbete måste förenas med vården som de allra flesta svenskar ställer sig bakom, nämligen att sjukvården ska ges efter behov och inte efter plånbokens storlek.

Vi ska gemensamt ta ansvar för finansieringen.

Anf. 31 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Låt oss en gång för alla slå fast att privata försäkringar är ett bevis för misslyckad socialdemokratisk sjukvårdspolitik. Så var det sagt.

Min följdfråga handlar om Storbritannien där socialministerns partibroder Tony Blair välkomnar ett stort svenskt börsnoterat vårdföretag. Man ska teckna avtal till ett värde av 3,3 miljarder kronor. Tilläggas bör – och det tycker jag är viktigt – att detta vårdföretag från början är uppbyggt av svenska löntagarfondspengar.

Tony Blair välkomnar nu detta vårdföretag som med sin kompetens ska bistå och hjälpa den offentliga vården. Man ska bland annat driva ett stort antal sjukhus.

Storbritannien ser i detta en möjlighet att utveckla vården. Lars Engqvist förbjuder sådant och minskar därmed tillgängligheten.

Min följdfråga blir självklart: Varför tackar Lars Engqvist nej till denna kompetens när hans partibroder i England tackar ja till denna svenska kompetens?

Anf. 32 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Jag ska använda denna minut till att svara på frågan. Jag ville bara ge en viktig bakgrund.

Det vi har kommit överens om är mycket enkelt. Man kan pröva alternativa driftsformer för de sjukhus som landstinget har i dag, men bara under förutsättning att det handlar om företag som inte delar ut vinsten till ägare utanför vården. Vinsten ska stanna i vården. Det är ett av de krav vi ställer.

Det andra är att vi inte anser att den offentligt finansierade sjukvården ska ge förtur åt dem som har privata försäkringar.

De allra flesta svenskar står bakom denna princip. Det är ett värde i svensk sjukvård att ge sjukvård på lika villkor och att det inte ska finnas några gräddfiler.

Landstingen kommer att ha en stor roll när det gäller att diskutera förnyelse av organisationen och att pröva alternativa driftsformer för flera av sjukhusen. Det enda krav vi ställer är att förnyelsen ska ske inom de ramar som har präglat svensk sjukvård: vård på lika villkor, vård efter behov, inga gräddfiler. Så är enkelt är vårt ställningstagande.

Arbetskraftsinvandring inom byggbranschen

Anf. 33 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Lars-Erik Lövdén.

Avser statsrådet att medverka till att arbetskraftsinvandring inom byggbranschen möjliggörs?

Anf. 34 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Det finns redan i dag en arbetskraftsinvandring, men vi har problem med den. Framför allt i södra Sverige har vi haft problem med ett överutnyttjande av polsk arbetskraft.

Om utländska konkurrenter ska jobba i Sverige ska de göra det på samma villkor som de svenska byggnadsarbetarna. Det är därför viktigt att se till att vi har ett regelverk som gör det möjligt att hålla de oseriösa företagen borta. Det gäller företag som utnyttjar arbetskraft från andra länder och därmed sätter konkurrensen i Sverige ur spel.

Anf. 35 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Byggnadsarbetareförbundets kampanj anses förnedra våra grannar genom den ton den har. Faktum är att svenska byggnadsarbetare och svenska företag har hittat marknader utanför Sverige. De återfinns i många länder och är välkomna där.

Det finns yrkesskickliga byggnadsarbetare ute i Europa som rimligen borde vara välkomna till Sverige. Byggnads kampanj ger signaler om att de kommer hit och tar våra jobb.

Delar statsrådet Byggnadsarbetareförbundets syn på arbetskraftsinvandring och den ton kampanjen har?

Anf. 36 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag tog redan i mitt förra inlägg upp det problem vi har sett i södra Sverige när det gäller oseriösa företags utnyttjande av utländsk arbetskraft.

Vi har behov av konkurrens på den svenska marknaden av seriösa företag från andra länder även på byggsidan.

Vi har framför allt på infrastruktur- och bygg- och anläggningssidan haft utländska aktörer, men då på seriösa villkor. Seriösa företag från andra länder är alltid välkomna att konkurrera med de svenska företagen, även på den svenska byggmarknaden.

Anf. 37 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Varje land borde bedömas utifrån hur de tar hand om sina mest sårbara medborgare: gamla, utsatta barn, hemlösa, unga kriminella eller narkotikaberoende.

Det är bra sagt. Jag skulle inte ha kunnat säga det bättre själv. Citatet är från statsrådet Morgan Johansson.

Men man kan fundera över hur det ser ut i verkligheten. Ta hemlösheten som exempel.

När jag kommer med tåget till Stockholm blir jag bedrövad av den bild jag får mig till livs där. Det är människor som far illa. De saknar tak över huvudet ofta i kombination med missbruk och psykiska störningar.

Det är ovärdigt Välfärds-Sverige 2004.

Jag vill fråga Morgan Johansson: När kommer regeringen att sätta socialpolitiken i centrum? Det är ett citat från samma skrift. När påbörjas det, och vad avser Morgan Johansson och regeringen att göra för att komma till rätta med hemlösheten?

Anf. 38 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att Kenneth Johansson och jag är överens om att hemlösheten är ett stort problem. Det kanske är den mest påtagliga synliga symbolen för hur revorna i välfärdsstaten alltjämt består.

Vår uppgift är att sätta socialpolitiken i centrum och se till att samhällets insatser blir mer effektiva och kan nå de mest utsatta människorna i vårt land.

Det är inte värdigt en välfärdsstat att människor måste bo i trappuppgångar och under broar.

Man måste jobba på flera olika nivåer och på olika sätt. Ett sätt är naturligtvis att satsa på missbrukarvården. Där finns en hel del av problematiken. Vi behöver fler platser i vård och behandling för narkomaner.

Ett annat sätt är naturligtvis att bygga fler bostäder, framför allt hyreslägenheter.

En tredje väg är att satsa på och lyfta fram psykiatrin. Inom Socialdepartementet pågår ett arbete där man försöker gå fram på alla dessa tre vägar.

Anf. 39 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag får tacka för svaret. Hemlösheten är ett jätteproblem. Bara i Stockholm nämns siffror som 3 000–5 000 hemlösa. Det har hänt för lite. Hemlöshetskommittén – som Widar Andersson ledde, med bra resultat – måste leda till konkret handling.

Vi i socialutskottet i riksdagen begärde, i enighet, i slutet av förra året att få en redovisning från regeringen av vad som har gjorts och av vad som planeras.

Min följdfråga är: När kommer den redovisningen? Det är nämligen bråttom.

De förslag som vi hittills har tagit del av handlar mycket riktigt om en social dimension, om hemlöshet, om psykiskt sjuka och om missbruk. Men vi måste också få åtgärder – daglig verksamhet för psykiskt funktionshindrade, åtgärder när det gäller boendet samt en vård och behand-

ling beträffande missbruket som heter duga. Här finns det verkligen mycket att göra.

Jag är alltså intresserad av handling, Morgan Johansson! När får vi redovisningen?

Prot. 2003/04:72
19 februari

Frågestund

Anf. 40 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag är inte så intresserad av att redovisa precis vad man har gjort utan snarare av att redovisa vilka åtgärder vi vidtar. De punkter som jag nämnde och som jag förstår att Kenneth Johansson och jag är överens om gäller pusselbitar som just missbrukarvården där vi måste ha fler platser, psykiatri, där vi har Anders Miltons pågående översyn i nämnda del, samt bostadspolitiken i stort. Hemlöshetsproblematiken ger vi högsta prioritet.

I går var jag i Östergötland och besökte då en verksamhet i Norrköping där man lyckats få ned antalet personer som inte har tak över huvudet. Det har skett nästan en halvering på bara några år. Det finns alltså goda sätt att arbeta på. Jag tror att vi måste vara beredda att mer sprida de goda idéerna.

Jag och Lars-Erik Lövdén träffade förra veckan också företrädare för Stockholm, Göteborg och Malmö för en överläggning för att se hur vi tillsammans, stat och storstadskommuner, kan bli bättre på att just lyfta fram den här gruppen och ge de personerna den hjälp som de förtjänar i en välfärdsstat.

Nationell vårdgaranti

Anf. 41 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Sedan valrörelsen 2002 har vi i ett antal debatter från vår socialminister fått besked om att vårdgarantin kommer att förverkligas i Sverige nästa år. Samma besked gavs vid det senaste debattillfället. Den 5 februari här i kammaren hette det nämligen att målsättningen är att en nationell vårdgaranti ska införas under år 2005 – alltså återigen samma besked: nästa år.

Att ett par gruskorn kan anas även inför nästa år kring om det kan komma till en uppgörelse – en bra kontrollstation nu i februari – med landstingen var också ministerns besked i debatten. Frågan i dag är om socialministern nu har något besked att ge om att en uppgörelse med landstingen är i hamn så att det därmed finns hopp om att det blir en vårdgaranti 2005. Lite grann om innehållet kan kanske också sägas – om ifall denna uppgörelse är i hamn.

Anf. 42 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Ulrik Lindgren vet säkert lika väl som jag att detta med vårdgaranti numera är en förpliktelse från väldigt många olika håll.

Svenska Landstingsförbundet tog på sin kongress år 2002 beslut om att verka för införandet av en nationell vårdgaranti. Det var spännande därför att fram till dess hade uppfattningarna i landstingsvärlden varit delade. Men nu tog man ett gemensamt beslut. Landstingsvärlden själv – landstingen, sjukvårdshuvudmännen själva – har alltså förbundit sig att verka för en vårdgaranti.

Socialdemokraterna förde i valrörelsen in kravet på en vårdgaranti och ställde ut som ett löfte till medborgarna att vi under den här mandatperioden ska införa en nationell vårdgaranti. Det kunde vi göra eftersom vi visste att också landstingsvärlden hade fattat beslut.

Sedan har vi sagt att vi vill genomföra detta i en överenskommelse mellan staten och landstingen och se till att landstingen är förberedda inför en garanti. Landstingen vill veta att de har resurser att verkligen leva upp till löftet om att ingen ska vänta mer än 90 dagar efter ett beslut om behandling. Vi för nu diskussioner och hoppas kunna redovisa resultaten av diskussionerna inom kort.

Anf. 43 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Det är inte bara att skriva en uppgörelse, utan det gäller också, som sagt, att få till ett innehåll och ett finansiellt underlag. Resurser var ministern också inne på i sitt svar här.

Kristdemokraterna anvisar generellt mer pengar till statsbidrag till kommuner och landsting och ger också ett par miljarder mer till vårdgarantin under ett par år. Vi anvisar även betydligt mer pengar till åtgärder för att få ned sjukskrivningstalen och sjukskrivningskostnaderna.

Beskedet från ministern i resursfrågan den 5 februari var att en del av 4 miljarder skulle kunna vara nya pengar i fråga om att fylla den här uppgörelsen med finansiella muskler. Frågan är därför återigen: Är det fortfarande ministrarnas bedömning att det är nog för att verkligen ge uppgörelsen om en vårdgaranti 2005 ett reellt innehåll. Är verkligen ”del av 4 miljarder” nog?

Anf. 44 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! När diskussioner förs mellan staten och landstingen ska man alltid vara säker på att landstingen begär mer pengar än vad staten vill ge i en förhandling. Exakt hur mycket pengar som behövs för att man ska kunna leva upp till kravet på en vårdgaranti är svårt att säga. På ett sätt kan man säga att vårdgarantin i sig inte kostar någonting. Det kostar ju inte mer att behandla en patient nu än det kostar om man väntar i sex månader. Ska man få behandling eller en operation kostar det lika mycket oavsett när behandlingen sker.

Å andra sidan har vi sagt att för att vårdgarantin ska upplevas som meningsfull måste hela vårdkedjan fungera. Primärvården ska vara tillgänglig. Man ska få möta en specialist inom rimlig tid. Man ska också se att vården fungerar i sin helhet. Där har svensk sjukvård under ett antal år haft allvarliga brister. Hela vårdkedjan har inte fungerat.

Vi gör en gemensam bedömning av sjukvårdens resurser. Vad jag påpekat är att samarbetspartierna i slutet av förra året kom överens om att skjuta till ytterligare 4 miljarder kronor till kommunsektorn. Det är ett led i arbetet med att förstärka också landstingens ekonomi och att göra det möjligt att genomföra en vårdgaranti.

Anf. 45 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Det var väldigt intressant att höra om samarbetet mellan departementen när det gäller hemlösheten.

Min fråga riktas i första hand till bostadsminister Lars-Erik Lövdén eftersom den rör bostäder.

Människor blir sjuka av att bo i sjuka hus. Därför menar jag att det här kanske också kräver lite samarbete departementen emellan. Nu kommer det ena forskningsresultatet efter det andra som visar att det inte står riktigt rätt till i våra bostäder. En miljöforskare på Karolinska Institutet, Annika Hanberg, har påvisat förekomst av PCB i blodet – direkt relaterat till läckage från bostäder.

Både allmännyttan och privata fastighetsägare har fastigheter med PCB i fogmassan. Vad tänker man från regeringshåll göra åt detta problem?

Anf. 46 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Egentligen skulle jag vilja hänvisa frågeställaren till miljöministern, som har ansvaret för de här frågorna. Det problem som frågeställaren tar upp är naturligtvis väldigt allvarligt. Det krävs att fastighetsägarna vidtar åtgärder för att undanröja de faror som finns med olämpliga material i byggnationen.

Boverket har också haft som ett särskilt uppdrag att titta på de här frågorna. Men mer detaljer om vilka insatser vi kan göra på regeringsnivå och på riksdagsnivå vill jag nog att frågeställaren frågar miljöministern om.

Anf. 47 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Desto bättre! Då är ju tre departement inblandade, så då ska väl någonting verkligen kunna bli uträttat här. Jag funderar på om det kanske är tillfälle att ta till några högsta tillåtna nivåer vad gäller PCB-förekomsten i inomhusluft. Man kan ju jämföra till exempel med radonsaneringen där vi faktiskt har bidragit när det gäller att komma till rätta med problemen.

Är det något som de samlade departementen kan enas om kan vara en åtgärd?

Anf. 48 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag är absolut inte främmande för det. Det är riktigt att vi har löst radonfrågan genom att vi har kunnat gå in med bidrag till radonsaneringsåtgärder. Det kan nog bli aktuellt även med andra åtgärder som syftar till att få sundare och friskare hus.

För något år sedan tillsatte jag Bygghälsokommittén men inte bara för att den skulle ta sig an problematiken med bristande konkurrens i byggnationen utan också därför att vi såg att en hel del av nybyggnationen präglades av dåliga miljömässiga lösningar.

Nu har vi haft kommissionsrapporten ute på remiss. Vi ska pröva snart vilka slutsatser vi på regeringsnivå ska dra av remissutfallet och av utredningens arbete. Som en uppföljning av det kan det komma åtgärder

som syftar till att skapa sunda friska hus när det gäller nyproduktionen också.

Kvinnor och alkohol

Anf. 49 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Morgan Johansson, och den handlar om ett glas vin, det vill säga kvinnor och alkohol.

Det anses numera av många läkare nyttigt för kvinnor 50-plus att dagligen ta sig ett glas rödvin eller två. Detta är positivt. Men risken är stor att det inte stannar där. Vi vet att den här gruppen kvinnor är den som nu kraftigast ökar sin alkoholkonsumtion. Detta är lättförklarligt. Många kvinnor i den så kallade tredje åldern är stressade och pendlar mellan kraven från jobb, från barn, barnbarn och gamla föräldrar. Ett glas vin eller flera ger tröst och avkoppling. De populära vinförpackningarna, *bag-in-box*, underlättar konsumtionen. Man ser inte så lätt hur mycket man dricker.

Regeringens insatser för att förebygga alkoholmissbruk riktas, efter vad jag har hört, helt mot ungdomar. Det är naturligtvis en viktig målgrupp. Men jag vill höra om statsrådet är beredd att avsätta pengar också för att förebygga alkoholmissbruk bland kvinnor i den tredje åldern.

Anf. 50 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Det är riktigt som Helena Bargholtz säger att det är bland kvinnor över 50 som vi ser den kraftigaste ökningen, visserligen från ganska låga nivåer, men det är där som konsumtionskurvorna sticker upp allra mest. Annars har vi generellt sett en ökning av alkoholkonsumtionen med nästan 25 % på fem år. I den grupp som Bargholtz nämnde är ökningen ännu större.

Det finns naturligtvis hela tiden en risk att man, även om konsumtionen ökar från låga nivåer, kommer över till ett problemdrickande. Det finns all anledning att lyfta fram också de aspekterna.

Det är inte riktigt, tycker jag, som Helena Bargholtz säger att vi inriktar hela vår kraft på unga, även om vi gör väldigt stora satsningar just när det gäller ungdomars drickande. Där är problemen också väldigt stora. Alkoholkommittén har ett informationsansvar, ett ansvar att driva kampanj också i förhållande till den gruppen. Det är via Alkoholkommittén som vi styr våra resurser och hur den informationskampanjen ska läggas upp.

Anf. 51 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Tack för det svaret, statsrådet.

Jag vill lyfta den här frågan. Jag vet att det finns många som kanske tror, när de kommit över 50-plusåldern, att man inte längre blir alkoholist om man dricker vin. Men tyvärr är det en feluppfattning. Vi har det konsumtionsmönstret nu att man tycker att vi till och med dagligdags kan dricka vin till falukorven och rotmoset. Jag brukar skämtsamt säga att det blev så nyttigt med rödvin när vi kom in i EU. Det ligger väl någonting i det. Jag hoppas på konkreta och snabba insatser, mycket tydlig och bra

Skatteregler för elitidrottare

Frågestund

Anf. 52 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Jag har en fråga till idrottsministern.

I veckan har vi kunnat läsa om hur en av våra mest kända idrottskvinnor har reglerat sin skatteskuld, vilket givetvis är positivt. Samtidigt är det synd att många av våra idrottshjältar mer eller mindre tvingas att bosätta sig utomlands. De tvingas ofta till en avancerad skatteplanering.

Därför är min fråga: Är det inte dags att ge våra idrottshjältar ett ekonomiskt incitament för att kunna bo kvar i Sverige både under sin aktiva tid och efteråt genom att införa ett idrottskonto?

Anf. 53 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag tycker inte om den myt som jag tycker att Claes Västerteg sprider, att alla framgångsrika idrottsmän tvingas bosätta sig utomlands, att det inte finns några ekonomiska incitament att finnas kvar i Sverige. Från alla världens länder, till exempel Ronaldo från Brasilien, flyttar idrottsmän till andra länder för att exempelvis spela fotboll. Det handlar inte alltid om de ekonomiska förutsättningarna, alltså skatten. Det handlar också om vilket klimat det är, vilka förutsättningar det finns för att träna året om. Det är en myt att alla rymmer Sverige. Många har blivit idrottsstjärnor tack vare förutsättningarna i vårt land.

Trots det vill jag säga att regeringen redan via finansministern meddelat att vi samlat ska se över skattereglerna som gäller idrottsrörelsen. Vi får se om idrottskontot eller möjligheten att spara sin skatt under en längre period blir någonting som kommer fram i utredningen. Men Sverige har bra idrottsstjärnor därför att vi med skattesystem har kunnat uppmuntra och stödja de här stjärnorna när de var unga och ska glädjas över att de varit ute över världen och spridit Sveriges rykte.

Anf. 54 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Det är lite förvånande när regeringen säger nej till ökade skatteintäkter, vilket den här regeringen i och för sig sällan brukar göra. Det är också som så att det här inte är en myt. Jag ska medge att det inte är alla, men det är många som mer eller mindre tvingas att bosätta sig utomlands för att de ska kunna ha lite pengar över på ålderns höst när idrottskarriären är över.

Socialdemokratiska idrottsministrar brukar inte vara sena att sola sig i glansen på svenska idrottsframgångar, och det försöker vi nog alla göra. Vi är stolta över dem och gläds med dem. Jag tycker att det vore dags att införa ett idrottskonto och ge våra idrottshjältar chansen att sola sig även på hemmaplan.

Anf. 55 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag tror inte att våra idrottsstjärnor flyttar till soliga länder för att sola sig och att det går att byta så att de kan sola sig hemma i stället.

Det kommer alltid, Claes Västerteg, att finnas länder som har lägre skatt än Sverige. Jag tror inte att det bara är skatten som avgör var människor får bra villkor för att leva både som vanlig medborgare och som idrottare. Det är mycket mer komplicerat än så. Trots det säger jag att vi behöver se över och modernisera ett antal skatteregler som i dag påverkar idrotten. Men jag tycker fortfarande att det är en myt att det är en massflykt från Sverige. Det är det inte.

Sjukvården

Anf. 56 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Min fråga vill jag ställa till Lars Engqvist, och det gäller stopplagen.

Tusentals, tiotusentals, kanske hundratusentals människor står i dag i kö för en operation. Tusentals operationssalar stänger kl. 15.00 på fredag eftermiddag och öppnar kl. 7.00 på måndag morgon. Mängder med avdelningar har femdagarsvård och stänger på fredag eftermiddag kl. 15.00 och öppnar på måndag morgon kl. 7.00. Postoperationsavdelningar på våra intensivvårdsavdelningar gör samma sak.

Min fråga är: Hur kan regeringen ha mage att säga att om landstingspolitikerna skulle anse att man kan använda några av vårdsalarna och låta privata försäkringsbolag gå in och utföra operationer skulle det vara farligt? Det hjälper ju den enskilda människan som varje dygn har värk och smärta.

Anf. 57 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Sedan lite mer än ett år möts ett antal hälsoministrar från länder som alla har en gemensam hållning till sjukvård, nämligen att den ska ges på lika villkor och att vi ska betala den gemensamt. Länderna organiserar sin sjukvård lite olika, en del via offentliga försäkringssystem, andra som vi via skattesystem. Det är hälsoministrar från Storbritannien, Sverige, Grekland, Holland, Belgien och ett antal till. En sak är vi alldeles överens om, nämligen att se till att inte den offentliga sjukvården som vi betalar gemensamt blir en plattform för privata försäkringar. Då skapar man ett system där de offentliga skatterna blir en grund för en tudelad vård, så att de som har det lite bättre ekonomiskt ställt ges förtur framför alla andra.

Anf. 58 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Det är märkligt att Lars Engqvist inte kan värna patienterna utan systemet. Nu har vi tillsammans ansvar för den svenska sjukvården, där det är så oändligt många människor som lider vartenda dygn.

Jag måste få ställa en fråga som också Vårdförbundet har pekat på. 150 000 människor har i dag privat sjukförsäkring därför att de inte litar på att det fungerar. På Perstorp i Skåne – ett ganska stort företag – har man också privata försäkringar. Jag kan inte förstå att det inte är människan och vården som är det absolut viktigaste, utan att det är systemen som ska värnas.

Vill Lars Engqvist att landstingen ska skrotas?

Anf. 59 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Jag ska svara på den sista frågan först. Nej, jag tycker inte att landstingen ska skrotas, i alla fall inte av sjukvårdspolitiska skäl. Vill man skapa ett annat system för att styra Sverige kan man diskutera det, men sjukvården behöver inte något annat system för att fungera effektivt.

Vi behöver förändra och förnya sjukvården, som jag tidigare nämnde, och det är någonting annat. Men grundfrågan är: Vilken rätt ska patienten ha när det gäller vård i Sverige? Det är människan, den enskilde patienten som vi utgår ifrån. Tycker Chatrine Pålsson och Kristdemokraterna att det är bra, att det är moraliskt försvarsbart att ha ett system där man säger: Du som har gott om pengar, du kommer före. Är det en rimlig hållning? Jag tycker inte det.

Den sjukvård som vi gemensamt betalar för ska alla ha rätt till på samma villkor. Det är de medicinska behoven som ska gälla, inte plånboken. Vi ska inte ha några gräddfiler.

Samverkan mellan kommuner

Anf. 60 CARIN LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till kommunminister Lars-Erik Lövdén. Den handlar om ifall man kan ha samverkan mellan kommuner i de svåra ekonomiska tider som råder för kommunerna.

Flera kommuner har visat sämre resultat för 2003 än för 2002. Kommunernas ekonomi och deras förutsättningar för att ge medborgarna den välfärd och den service som de har rätt till debatteras flitigt just nu. I den debatten är det väldigt populärt att peka ut antalet kommuner i Sverige, att kommunerna är för många, för små och – som i mitt hemlän – för glest befolkade. Man förespråkar också att antalet kommuner borde minska genom sammanslagningar. Kommunminister Lars-Erik Lövdén har själv varit ute i den debatten.

Med anledning av detta vill jag fråga ministern om vad han har för syn på kommunernas storlek och deras antal kopplat till en bättre kommunal ekonomi.

Anf. 61 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Det är riktigt att jag har varit ute i den diskussionen. Jag svarade vid ett tillfälle på frågan hur min idealkarta för Sverige skulle se ut när det gäller antalet kommuner. Jag sade då att man skulle hamna på ungefär hundra kommuner.

Men jag tycker inte att man ska börja i den ändan, utan man ska börja med att stimulera samverkan mellan kommunerna. Sverige har genomgått väldigt stora befolkningsmässiga förändringar. Genom att stimulera fram samverkan mellan kommunerna, att man delar på tjänster, att man löser problem och utmaningar gemensamt i stället för var och en för sig, uppnår vi också en högre grad av ekonomisk effektivitet. Vi får mera ut av de samlade skattepengarna.

Regeringen har nu gått in med sammanlagt 125 miljoner under tre år för att stimulera fram den typen av samverkansprojekt runtom i landet. Jag noterar till min stora glädje att det nu har lossnat när det gäller idéer, tankar och genomförande av olika sådana projekt.

Prot. 2003/04:72

19 februari

Frågestund

Anf. 62 CARIN LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag blir glad av att höra att kommunminister Lars-Erik Lövdén inte tror på kommunsammanslagningar. Jag har varit med om sammanslagningar och även slitsamma uppdelningar av kommuner, och jag vill inte se en sådan framtid.

Precis som ministern tror jag på samarbete. Ett sådant samarbete får då inte försvåras av krångliga regler – vi brukar kalla dem stuprör eller brandväggar. Så jag vill bara fråga om ministern kan ge något exempel på vilka åtgärder som man tittar på för att minska de svårigheter och ändra de regler som försvårar ett samarbete mellan kommunerna. Rent konkret: På vilket sätt ska man stimulera fram den samverkan som jag och ministern är överens om?

Anf. 63 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Det finns i dag väldigt få lagliga hinder för samverkan mellan kommunerna. Vi har öppnat upp för möjligheterna att bilda gemensamma nämnder mellan kommunerna och mellan landsting och kommuner för att de ska kunna lösa uppgifter tillsammans.

Det är inte främst de eventuella lagliga hindren som har förhindrat en utveckling i den riktningen. På sina håll i landet har man kanske inte haft viljan och engagemanget när det gäller att tänka i nya banor.

Jag konstaterar nu att de medel som vi har ställt till förfogande som stimulanspengar för samverkansprojekt har gett väldigt god effekt. För att ytterligare puffa på den här processen med ökad samverkan mellan kommunerna genomför vi just nu fyra konferenser runtom i Sverige med en mycket bra uppslutning från kommunpolitikerna.

Samverkan kan gälla allt från räddningstjänst, teknisk förvaltning och löneadministration till att man delar på tjänsterna när det gäller miljöinspektörer och arkitektfunktioner. Det finns alltså ett brett spektrum av åtgärder som kan leda till en högre grad av ekonomisk effektivitet.

Moms för ideella organisationer

Anf. 64 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Lars Engqvist angående moms för ideella organisationer.

I Sverige finns det en rad ideella organisationer som på olika sätt gör en mycket stor samhällsinsats och som berör de flesta av oss. Det handlar om till exempel om Röda Korset som har en besöksverksamhet som är oundgänglig för många. Det finns idrottsföreningar, bygdegårdsföreningar, studieförbund, trossamfund och hjälporganisationer av olika slag.

Nu har det kommit signaler om att regeringen tänker hörsamma en utredning som föreslår att de ideella organisationernas verksamhet ska momsbeläggas. Vi från Centerpartiet säger nej till detta. Jag skulle vilja höra vad statsrådet Lars Engqvist har för syn på momsbeläggning av den ideella organisationerna.

Anf. 65 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Jag har förstått att den här diskussionen är mycket komplex, dels finns det ett EU-direktiv som vi har skyldighet att följa, dels

finns det – och där har vi en gemensam uppfattning – en hållning i det svenska samhället som innebär att man inte ska momsbelägga de ideella organisationerna.

Jag vet att man inom Finansdepartementet bereder frågan och för diskussioner. Jag kan inte ge mer besked än att frågan är föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Anf. 66 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Denna utredning har skapat en väldigt stor oro och olust inom allt föreningsliv i Sverige. Jag tycker att det är oerhört viktigt att statsrådet här och nu säger ifrån: Den här utredningen förpassar regeringen till papperskorgen. I stället bör man ägna sig åt verksamhet som gagnar och inte stjälper folket.

I en tid när vi behöver all möjlig samverkan mellan människor och dessa organisationers förmåga att skapa positiv verksamhet bland barn, ungdomar och äldre hoppas jag verkligen att statsrådet tar med sig till regeringen: Lagg utredningen i papperskorgen!

Anf. 67 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Detta är en fråga som finansministern är ansvarig för att hantera. Jag tycker att Rigmor Stenmark ska ställa frågan till honom som säkerligen kan ge lugnande besked när beredningen är klar.

Det är alldeles uppenbart att vi är medvetna om bekymren. Vi känner till den oro som finns kring diskussionen om momsbeläggning. Där har vi samma uppfattning. Ett gammalt folkrörelseparti som Socialdemokraterna är väl medvetet om den diskussion som förs.

Men det är inte jag som ska ge det konkreta beskedet i den här frågan, utan det kommer så småningom finansministern att göra.

Gränsskyddet

Anf. 68 TORKILD STRANDBERG (fp):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till folkhälsoministern.

I sitt valmanifest för 2002 skriver Socialdemokraterna: ”Narkotika-smugglarna ska stoppas. Därför kommer den socialdemokratiska regeringen att förbättra gränskontrollen, anställa fler narkotikapoliser och intensifiera det internationella polissamarbetet.”

Ett år efter det att detta skrevs kommer beskedet att mellan 300 och 400 personer ska sluta sin anställning vid tullen.

Jag skulle vilja fråga folkhälsoministern vad det är som har förändrats under året och som gör att man gör en helt annan bedömning av vad gränsskyddet kräver.

Anf. 69 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Det är ingenting som har förändrats; problematiken ser precis likadan ut nu som den har gjort tidigare. Torkild Strandberg och jag kommer från samma del av landet. Han vet säkert att de satsningar på polisen som vi har gjort under de senaste åren nu äntligen får genomslag. Jag pratade med länspolisen i Skåne strax före jul. Där berättade de att de kan se fram emot ytterligare nästan 200 poliser netto under de kommande

åren. Äntligen börjar de satsningar slå igenom som vi gjorde när vi öppnade två nya polishögskolor, en i Umeå och en i Växjö. Den delen av de löften som vi gav under den valrörelsen är vi nu på mycket god väg att kunna hålla.

När det sedan gäller tullverksamheten så är bakgrunden hos tullen precis den som Torkild Strandberg tar upp, nämligen att man vill fokusera på narkotikafrågorna. Bakgrunden till de rationaliseringar man gör vid tullen är egentligen en helt annan. Den har att göra med EU-utvidgningen.

Anf. 70 TORKILD STRANDBERG (fp):

Herr talman! Min fråga gällde inte polistätheten i Skåne eller i någon annan del av landet, utan just Tullverket. När folkhälsoministern säger att ingenting i verkligheten har förändrats under året så tycker jag att min fråga får närmast moraliska dimensioner. Steget är ganska långt från att säga att en socialdemokratisk regering ska förbättra gränsskyddet till att avskeda 400 tullare. Jag skulle vilja höra folkhälsoministerns reflexion kring detta, och inte om polistätheten i Malmö.

Anf. 71 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Som jag var på väg att säga är bakgrunden till förändringarna i tullen framför allt att vi får tio nya medlemsstater i EU. Det innebär att antalet varor som måste tullklaras kommer att minska ganska avsevärt. Det är mot den bakgrunden som man ska se förändringarna i tullen. Men tullen koncentrerar också mer resurser till just narkotikabekämpningen, vilket vi ju bland annat ser i Skåne när det gäller verksamheten på Lernacken, det vill säga Öresundsbroanslutningen. Där stärker tullen sina insatser betydligt, och det behövs för att kunna bekämpa den trafik av narkotika som förekommer där.

Jag tycker inte att man ska blanda ihop de två frågorna – förändringarna i tullen mot bakgrund av utvidgningen av EU och narkotikapolitiken och den koncentration man nu har på narkotikafrågan. Man måste hålla isär detta.

Vi kommer också att göra en lite större översyn av hur tullen ska fungera framöver i det nya Europa. Där är vår inriktning att det finns större skäl att stärka gränsskyddet än att minska det mot bakgrund av utvecklingen i Europa.

Vinter-OS i Sverige

Anf. 72 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Det blir ännu en idrottsfråga till idrottsministern. Det kanske beror på att vi från Centerpartiet är engagerade i idrottsfrågorna och tror att de har stor betydelse för folkhälsan, inte minst.

I går kväll hade svenska folket möjlighet att se toppidrott när vi tittrade på sprinterloppet runt Kungliga slottet – världscuptävlingarna på skidor. Om några veckor kommer Anja Pärson att säkra den totala segern i världscupen i utförsåkning i Åre.

Detta aktualiserar en fråga som ligger mig varmt om hjärtat, nämligen möjligheten att arrangera ett vinter-OS i Sverige. Jag skulle vilja höra om

idrottsministern är beredd att samla nationen i ett sådant initiativ, som så många inte minst i min region i södra Norrland – mitt i Sverige – tycker vore på sin plats. Just Åre och Östersund har goda förutsättningar att stå som värd för ett sådant arrangemang. Nu finns också en förstudie på gång för att utreda förutsättningarna för detta.

Är idrottsministern beredd att samla den svenska nationen i ett sådant initiativ för att få vinter-OS till Sverige?

Anf. 73 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det är klart att det är lockande att tänka sig Anja Pärson ta hem ett OS-guld på hemmaplan, i Sverige! Den tanken tror jag har föresvävat inte bara mig, utan många idrottsintresserade. Hon är så ung, så hon kan ju hålla på ett tag.

Men som svar på den konkreta frågan om huruvida jag ska samla Sverige bakom en OS-ansökan vill jag nog säga att det inte riktigt är den rollen som jag som idrottsminister ska ha. Just nu handlar det om att idrottsrörelsen tillsammans med de delar i Sverige som diskuterar både vinter-OS och även fortfarande ett eventuellt sommar-OS måste samla sig och sätta ned foten. Självfallet är jag i ett sådant läge beredd att stå bakom en ansökan. Men nu hänger det i första hand på idrottsrörelsen och de delar i Sverige som är intresserade.

Anf. 74 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Det var ett diplomatiskt svar. Men jag är övertygad om att idrottsrörelsen gärna ser en tydlig och positiv signal från den ansvariga ministern i ett sådant här läge. Ordföranden i den internationella olympiska kommittén Jacques Rogge har sagt tydligt att Sverige alldeles klart har bäst förutsättningar att få arrangera ett vinter-OS. Nu är en förstudie i gång med berörda parter, och jag tror att det vore värdefullt om också regering och riksdag säger att de ser positivt på detta och är beredda att medverka. Jag begär inte att idrottsministern ska ta initiativet, men det vore välkommet att idrottsministern säger i klartext: Det här är vi beredda att positivt medverka till!

Anf. 75 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det har jag redan sagt. Det sade jag här i talarstolen nu, och jag har sagt det också tidigare; självfallet är Sveriges regering mycket intresserad av om det går att få ett OS till Sverige. Men just nu ligger diskussionerna hos idrottsrörelsen. Vi kommer verkligen att backa upp det hela om man kommer fram till att man vill söka. Det är viktigt för Sverige, det är viktigt för delar av landet och det är viktigt för idrottsrörelsen. Jag hoppas att jag var tydligare nu.

Eftervård för kriminella missbrukare

Anf. 76 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Morgan Johansson. Den handlar om narkotika.

Häromveckan var jag på kvinnoanstalten vid Färingsö och träffade kvinnor som satt intagna. De har haft ganska tuffa liv. De sitter på sin

kanske 19:e eller 20:e dom. Nästan alla har någon form av missbruksproblem – inte sällan narkotika. De flesta har börjat vid tolv års ålder. Det är bedrövliga situationer.

Många av dem kämpar hårt för att varje gång de kommer in ta vidare steg för att ta sig ur sitt missbruk. Det finns de som lyckas, men väldigt många vill men har ingen möjlighet att ta det steg som de vill och få den chans som jag tycker att de förtjänar. De borde få komma i bra behandlingsprogram när de kommer ut. De får en del behandling inne på anstalten; det är mycket bra och regeringens narkotikapengar är utmärkta. Men sedan tar det oftast stopp när de kommer ut i kommunerna. Det faller platt till marken, och tjejerna kommer tillbaka till sin miljö. Vissa blir hämtade av en människa med en spruta i bilen.

Vad tänker regeringen göra åt detta?

Anf. 77 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att Johan Pehrson och jag har precis samma bild av att det är här en stor del av problemet ligger, det vill säga i eftervården. När man väl har gått igenom en behandling, alldeles oavsett om den har startat på ett fängelse eller om man har varit på ett behandlingshem, varit LVM-placerad eller har haft en frivillig behandlingsform tidigare, så brister det ofta när man kommer ut. Jag har sagt att hela vårdkedjan måste fungera bättre. Det gäller avgiftning, vård, behandling och eftervård. När man kommer ut måste det finnas ett arbete, en utbildning eller i varje fall något slags sysselsättning. Det måste finnas en bostad och det måste finnas ett nytt socialt nätverk som kan fänga upp en. Arbete, bostad och kompisar – det är det som man måste kunna garantera.

När vi nu ska göra en satsning på missbrukarvården så handlar det om båda de delarna. Det handlar om att utöka antalet vårdplatser, men också om att få hela vårdkedjan att fungera och att det finns en adekvat eftervård när man väl kommer ut.

Jag tror att vi har en gemensam uppfattning om vad som måste göras, och jag hoppas på ett konstruktivt samarbete om detta inte minst med Folkpartiet.

Anf. 78 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag hoppas verkligen också på ett konstruktivt samarbete, för den här frågan förtjänar inte uppmålad och onödiga konflikter. Dock vill jag understryka att Folkpartiet nog mer koncentrerar sig på arbete, bostad och behandling. Vi kommer inte att ge oss in i att se till att folk får nya kompisar. Det måste nog någon annan se till, eller framför allt kanske man löser det själv.

Här kommer frågan in om hur vi ska stödja KRIS och andra organisationer som gör ett fantastiskt jobb när samhället brister. Problemen är också stora på anstalterna. Det förekommer i dag att människor tar sig till en anstalt inte för att leverera narkotika utan för att hämta det. Det är alltså nästan ett fritt flöde av narkotika inne på anstalterna i dag. Det är svårt att stoppa. Det handlar om inpasseringskontroll, om att störa ut mobiltelefoner så att man inte kan göra upp om den här trafiken, om fler narkotikahundar och så vidare.

Är regeringen beredd att gå vidare med att till exempel införa glasruta på de fängelser där man har korttidsplaceringar? Där är problemen störst.

När man är korttidsplacerad kan man i praktiken i dag fritt knarka utan påföljd. Det måste också ändras.

Prot. 2003/04:72
19 februari

Anf. 79 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att man ska utgå från individens hela livssituation. Det är klart att man kan raljera över att man inte kan ge folk kompisar, men vi kan kanske ha ett samarbete med ideella organisationer så att det finns ett socialt nätverk som kan fånga upp dem när de väl kommer ut. Exempel på detta är Anonyma Alkoholister och Anonyma Narkomaner som ofta fungerar på ett mycket bra sätt och ger människor ett väldigt gott socialt stöd efteråt. Jag tror att det är mycket viktigt att vi som funderar över hur behandlingen ska fungera framöver har klart för oss att den delen också måste finnas. Man ska inte lämnas vind för våg och bara bli ensam, för då hamnar man ofta i det gamla gänget igen.

Det är riktigt att vi har gått in med närmare 100 miljoner kronor till kriminalvården av de totalt 325 miljoner som vi satte av i den narkotikapolitiska handlingsplanen för några år sedan. Dessa 100 miljoner är riktade till kriminalvårdsdelen, och där måste vi nog strama upp ytterligare när det gäller narkotikafrågan generellt sett.

Frågestund

Dansk inflyttning till Skåne

Anf. 80 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Min fråga riktar sig till Lars Engqvist i hans allmänpolitiska kapacitet här i dag.

Den 1 juli 2002 infördes en ny lag i Danmark om så kallad familjesammanföring. Där ställs ekonomiska krav då danska medborgare vill gifta sig med medborgare från andra länder än EU. De här ekonomiska kraven känns ju verklighetsfrämmande och stötande både för vår tid och för vår del av världen. Emellertid har den här nya lagen lett till en ändrad situation i södra Sverige. Migrationsverket har noterat ett accelererande antal danska medborgare som flyttar till Skåne och framför allt Malmö. Dessa danska medborgare är sammanboende med personer från länder utanför EU. Bara de senaste månaderna räknar man med att det enkom till Malmö flyttade in ca 50 par per månad. Det här har skapat stora svårigheter på bostadsmarknaden med trångboddhet och bostadsbrist.

Min fråga till socialministern är: Har regeringen uppmärksammat det här problemet? Och vad är man i så fall beredd att göra för att ändra på detta?

Anf. 81 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! I allt väsentligt är den frågeställning som Allan Widman tar upp trots allt en dansk fråga. Ur svensk synpunkt kan vi väl inte säga annat än att vi tycker om att förälskade människor flyttar till Sverige, till Skåne och Malmö. Vi kan inte införa ett särskilt regelverk för det.

Jag tror dessutom – och det är en annan frågeställning som är ganska viktigt – att det förs en dialog mellan Sverige och Danmark rent allmänt om skattevillkor och skatteregler för en sorts harmonisering mellan Sverige och Danmark. Det är möjligt att den här frågan kommer in i det sammanhanget.

Men just den fråga som Allan Widman tar upp kan väl bäst kommenteras med detta: Gärna fler förälskade människor i Malmö.

Anf. 82 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Socialministern! Naturligtvis har jag ingenting emot förälskade människor, snarast tvärtom. Men det här är ju inte en fråga för Danmark. Allteftersom den europeiska integrationen ökar blir olikheter i de olika rättssystemen och olikheter i fråga om invandring mellan länderna lätt också andra länders problem. Om ingenting görs åt den här situationen kommer de stora problemen som Malmö i dag upplever när det gäller att inlemma invandrare i det svenska samhället att accentueras ytterligare.

Låt mig konkretisera min fråga lite mer. Är regeringen beredd att ta upp den här frågan till diskussion dels inom ramen för det nordiska samarbetet, dels inom ramen för EU?

Anf. 83 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Herr talman! Vi är bara beredda att ta upp diskussionen i ett avseende, nämligen när det gäller att försöka att hitta en bättre harmonisering av skattesystemen. Den diskussionen förs ju för att underlätta integrationen. Det finns en rad aspekter på den frågeställningen. Det kan man diskutera.

Men jag tror inte att det finns anledning att ta upp frågan ur den här aspekten. Jag anser inte att problemet är särskilt stort. Jag kan kanske erinra om att Folkpartiet är ett parti som mycket hårt driver kravet på att vi ska vara öppna och att vi ska acceptera arbetskraftsinvandring och liknande. Det är svårt att se att detta skulle vara ett stort bekymmer. Jag tycker inte att det finns anledning att ta ett särskilt initiativ på det området.

Demokratibiståndsarbete

Anf. 84 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Jämtin som ännu inte har varit i aktion här. Min fråga har att göra med demokratibistånd. Hur bedömer statsrådet Jämtin möjligheten att driva demokratibiståndsfrågorna bättre inom EU när vi får tio nya medlemmar?

Anf. 85 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Herr talman! Tack för frågan. Jag tror att det är en tillgång med den snabba övergången från ganska totalitära stater till demokratiska stater som har skett i de flesta av de här tio nya medlemsländerna, åtminstone i åtta av dem. Jag tror att vi kan lära oss mycket av dessa erfarenheter och ta det med oss ut i samarbetet. Vi kan lära oss mycket av hur de har byggt upp förvaltningsstrukturer, rättssystem och så vidare. Jag tror att det är en positiv tillgång som vi ska använda i demokratibiståndsarbetet.

Anf. 86 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag vill bara fullfölja med att fråga hur man kan använda de svenska partierna och frivilligorganisationerna i detta inom ramen för det utvidgade EU-arbetet.

Prot. 2003/04:72

19 februari

Frågestund

Anf. 87 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Herr talman! Jag antar att frågan handlar om hur vi tillsammans, mot länder utanför det nya utvidgade EU, ska använda oss av partier och partisamarbete i de nya medlemsländerna. Det finns i dag ett ganska gott partisamarbete inom EU i partigrupperna, i Socialdemokraterna, Vänstern, Kristdemokraterna och så vidare. Det kommer att utvidgas till de nya staterna. Inom de grupperna diskuterar vi samarbetet med länder. Det handlar om att stötta strukturer i Kenya, Indien och så vidare. Jag tror att vi kan stärka det arbetet mycket.

Jag tror också att det är viktigt att titta på hur man kan använda just EU:s biståndsresurser för att använda partierna i vårt gemensamma regionala utvecklingssamarbete även parti-till-parti-mässigt.

Bostadssektorns andel av koldioxidutsläppen

Anf. 88 MARIE WAHLGREN (fp):

Herr talman! Min fråga är till Lars-Erik Lövdén. Den gäller klimatpolitiken.

Sverige har ju tagit en ganska tuff politisk ställning på det klimatpolitiska området. En av de sektorer som påverkar klimatpolitiken ganska mycket är bostadssektorn. Därför är min fråga till statsrådet: Hur stor andel av neddragningen av koldioxidutsläppen tror han att bostadssektorn kan stå för?

Anf. 89 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag får nog passa i den frågan. Jag har ingen bedömning av vilken roll bostadssektorn kan spela när det gäller att förbättra klimatförhållandena. Det är klart att vi använder väldigt mycket material på byggsidan och i bostadssektorn. Vi använder väldigt mycket energi i bostadssektorn. Där kan energieffektiviseringar och nya lösningar ha en stor inverkan på klimatet, klimatförändringarna och utsläppen. Bostadssektorn har ju naturligtvis en väldigt stor betydelse, men jag kan inte ange någon siffra, vilka åtgärder man kan vidta och vad de har för inverkan på klimatförändringarna.

Anf. 90 MARIE WAHLGREN (fp):

Herr talman! Det oroar mig något att statsrådet känner att han behöver passa i den här frågan. Det är trots allt så att vi för en diskussion om hur mycket olika sektorer ska stå för i och med beslutet om att vi ska ha en handel med utsläppsätter på koldioxid. Det ställer ett krav på hur mycket industrisektorn ska stå för. Om vi inte sammanväger alla sektorer kan vi inte heller få ett rimligt beslut på vilken tyngd vi ska lägga på just industrisektorn, som ju är en tillväxtsektor.

Själv tror jag att just bostadssektorn är en av de sektorer som man skulle kunna göra större neddragningar i än andra. Därför känner jag en viss oro för att man inte har fört den här diskussionen på regeringsnivå.

Anf. 91 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag nämnde energisidan. Det går ju åt väldigt mycket energi både för producera bostäder och för att värma upp bostäder. Det finns naturligtvis väldigt mycket att göra för att använda förnybara energikällor. Vi kan se till att det vidtas energisparåtgärder och att man använder smarta energitekniska lösningar inom bostadssektorn, men jag kan inte ange någon exakt summa för vad den typen av åtgärder kan innebära. Vi stimulerar ju utvecklingen mot förnybara energikällor och mot mer effektiva energilösningar för uppvärmning av bostäder.

Anf. 92 TALMANNEN:

Härmed är dagens frågestund avslutad. Kammaren tackar statsråden för deras medverkan.

10 § Information från regeringen om civilt meritvärde för totalförsvarspliktiga

Anf. 93 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Dagens totalförsvarsplikt är något helt annat än det som de flesta minns, eller för den delen tror sig minnas. Det gäller oss politiker, det gäller föräldrarna till dem som funderar på om de vill genomgå en pliktutbildning eller inte och det gäller alla arbetsgivare. Vi måste alla inse vilken merit det faktiskt är att ha fullgjort en totalförsvarsutbildning.

Regeringen har därför i dag gett Försvarsmakten, Statens räddningsverk och Affärsverket svenska kraftnät i uppdrag att utreda hur det civila meritvärdet i värnplikts- och civilpliktsutbildningen kan förbättras.

Räddningsverket och Svenska kraftnät har redan kommit långt när det gäller civilt meritvärde. Även Försvarsmakten har gjort framsteg. Jag vill särskilt peka på Ing 2 i Eksjö och I 19 i Boden, som har tagit många egna initiativ och i dag bedriver ett ambitiöst arbete för att stärka det civila meritvärdet.

För mig som försvarsminister är det också tydligt att Värnpliktsrådet har spelat en viktig roll som pådrivare och påskyndare, inte bara mot oss politiker på nationell nivå utan också mot Försvarsmakten och dess olika förband.

De uppdrag som regeringen givit berör Försvarsmakten mest, och jag vill därför ta detta tillfälle att berätta lite mer om uppdragen.

Vi har delat upp arbetet med civilt meritvärde i tre områden: samordning, civil certifiering av utbildning och information. Arbetet inom dessa områden ska tillsammans höja det allmänna meritvärdet av att ha genomfört en totalförsvarsutbildning och det specifika värdet av olika moment i utbildningen.

Samordning ska ge de värnpliktiga likvärdiga meritvärden var de än utbildas. I dag arbetar man med många lokala initiativ ute i landet, och det är positivt, men risken finns att värnpliktiga på olika platser får olika

meritvärde för samma tjänst. Därför har Försvarsmakten fått i uppdrag att stärka sin samordning.

Man ska också redovisa hur man kan förvalta och utveckla den kompetens man byggt upp kring civilt meritvärde, för att skapa kontinuitet i arbetet.

Civil certifiering betyder att man för ett utbildningsmoment får olika former av arbets- eller yrkescertifikat eller, där det bättre passar, akademiska poäng. I dag är ungefär 40 utbildningsmoment civilt certifierade, och det delades under 2003 ut ca 9 100 utbildningsbevis. Några exempel på utbildningsbevis som utfärdats är: akutsjukvård i fält 10 poäng, förarbevis för fritidsbåtar, väktarutbildning och utbildningsbevis för arbetsmaskiner.

När det gäller civil certifiering ska Försvarsmakten specifikt redovisa de åtgärder som behöver vidtas för att höja den militära förarutbildningen till civil standard, detta för att de värnpliktiga som genomgår utbildningen ska kunna få ett riktigt körkort. Man ska då också redovisa vilka kostnader detta medför, vilka grupper som ska omfattas och vilka konsekvenser det kan få för civila körskolor.

Området information syftar till att höja samhällets kunskapsnivå när det gäller vad den moderna pliktutbildningen innebär. Det är många som associerar värnpliktsutbildning till 91:an Karlsson och filmen *Repmånad*, men jag vet att utbildningen har utvecklats mycket under åren. Värnpliktiga får i dag lära sig att arbeta i grupp, ta ansvar och utföra kvalificerade uppgifter. Utbildningarna ska hålla en hög kvalitetsnivå.

Det här måste vi berätta för dem som inte känner till det, inte minst för soldaternas blivande arbetsgivare. Därför ska Försvarsmakten ta fram en informationsplan om dagens värnpliktsutbildning, med särskilt fokus på just arbetsgivare. Myndigheten ska också tillsammans med Överbefälhavarens samverkansråd lämna förslag på hur de militära vitsorden och betygen kan förbättras och göras mer relevanta för arbetsgivare. Samverkansrådet består av representanter på hög nivå från bland annat arbetsgivare och fackliga organisationer.

Slutligen ska Försvarsmakten, Räddningsverket och Svenska kraftnät lämna förslag på andra motivationshöjande åtgärder. Ett exempel på detta är hur de pliktiga ska kunna komplettera sina gymnasiebetyg under tjänstgöringstiden.

Herr talman! Bakgrunden till uppdraget är att i ett läge där allt färre av en årskull tas ut till en plikttjänstgöring hitta sätt för att kunna motivera de mest lämpade personerna att genomföra en totalförsvarsutbildning. Men det handlar också om att samhället ska ge något tillbaka till dem som på det här sättet gör sin plikt för det här landet.

Regeringen har också genomfört andra åtgärder för att förbättra de pliktigas situation. Bland annat har dagersättningen höjts, samtidigt som en utbildningspremie införts. Även påtagliga förbättringar i personska-deskyddet har gjorts. Att höja den ekonomiska ersättningen är ett sätt att öka attraktionskraften hos pliktutbildningarna. Ett viktigt sätt är att öka det civila meritvärdet av värnplikten.

Under det gångna året har därför en arbetsgrupp inom Försvarsdepartementet tagit fram en samlad syn på civilt meritvärde. I arbetsgruppen har ingått representanter för Försvarsmakten, Krisberedskapsmyndighet-

Prot. 2003/04:72
19 februari

*Information från
regeringen*

en och Totalförsvarets pliktverk. Gruppen har tagit fram en inriktning som presenteras i promemorian *En samlad syn på civilt meritvärde*.

I den diskussion kring civilt meritvärde som finns tenderar man ibland att lägga in alltför mycket i begreppet. Civilt meritvärde betyder *inte* friår hos Centrala studiestödsnämnden. Det betyder inte heller generella högskolepoäng utan koppling till en specifik utbildning och inte heller extra poäng på högskoleprovet. Sådana förmåner ska snarare betraktas som motivationshöjande åtgärder än som civilt meritvärde.

Civilt meritvärde är sådana kunskaper som den enskilde får under sin utbildning och som arbetsgivare och pliktiga anser ger nytta i det civila livet. Det är också viktigt att komma ihåg att civil meritering inte får leda till att utbildningsmålet för den aktuella befattningen eftersätts eller att utbildningen förlängs.

Herr talman! Jag är övertygad om att regeringens uppdrag kommer att bli ett viktigt steg framåt i arbetet med civilt meritvärde och att det på sikt bidrar till att locka de mest lämpade ungdomarna till försvaret. Dessutom hoppas jag att de som har gjort en viktig insats för Sveriges säkerhet känner sig lite mer uppskattade, för det har de gjort sig förtjänta av.

Jag är också övertygad om att dessa uppdrag kommer att öka den allmänna kunskapen om dagens totalförsvarsplikt och bidra till att vi alla verkligen förstår att dagens totalförsvarsplikt är någonting helt annat än det som de flesta av oss tror oss veta.

Anf. 94 MICHAEL HAGBERG (s):

Herr talman! Forsvarsministern! Jag är mycket tacksam och också lite stolt över den redovisning som ministern kan göra just om att vi ska gradera upp det civila meritvärdet för de ungdomar som har gjort sin militärtjänstgöring.

De sista meningarna som ministern tog upp om att vi måste tydliggöra på vilket sätt kvaliteten har höjts i utbildningen måste sättas i fokus, för den har definitivt höjts de senaste åren. Därför tror jag inte att det går för ministern att enbart sikta in sig på de myndigheter och samarbetsorganisationer som ni har inom ert ansvarsområde, utan jag tror att det är väldigt viktigt att i inledningen av det här arbetet också blanda in arbetslivets parter, både på den privata och på den offentliga sidan. Det gäller nu, när vi sätter den här viktiga båten i sjön, att se till att motorn tuffar på hela tiden och inte tappar tempo. Tack för en fin föredragning!

Anf. 95 Forsvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag delar Michael Hagbergs syn. Det är därför det har varit viktigt att också se till att Överbefälhavarens samverkansråd finns och engageras i det här arbetet och att vi också trycker på informationsfunktionen och förväntar oss förslag om på vilket sätt ett samarbete ska kunna ske med arbetsmarknadens parter.

Anf. 96 BERIT JÓHANNESSON (v):

Herr talman! Tack för en jättebra föredragning, Leni Björklund! Det har ju varit en lång lidandets historia, kan jag säga, angående civil meritvärdering, och jag har tagit upp det här många gånger, både i motioner och annat. Jag är alltså väldigt glad att ett steg i rätt riktning nu har tagits.

Jag skulle vilja ställa två frågor. Den ena gäller tiden. När ser vi att det blir något resultat av det här uppdraget, och när kan vi så att säga slå klubban i bordet för att det verkligen är likvärdig meritvärdering på alla platser? Det är ju många som har gått före och som gör ett väldigt bra arbete.

Den andra frågan gäller komvux, alltså att man ska kunna komplettera sina betyg under den tid man är civilpliktig eller värnpliktig. Där är det naturligtvis Kommunförbundet som måste inkluderas i det här arbetet. Hur verkar det? Är det möjligt att man ska kunna ha en interkommunal ersättning eller på något annat sätt kunna ordna detta?

Jag skulle vidare vilja säga att jag tror att det är väldigt väsentligt att vi också tar in Utbildningsdepartementet i de här diskussionerna. Jag skulle vilja fråga om Utbildningsdepartementet har varit inkluderat. Här handlar det naturligtvis om högskoleproven och annat.

Anf. 97 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! När det gäller den första frågan är avsikten att de här myndigheterna ska inkomma med sina förslag den 3 maj i år, men det betyder ju inte att processen avslutas. I budgetförslaget för i år har man även avsatt medel för att kunna gå vidare med den civila meritvärderingen. 25 miljoner finns avsatta i Försvarsmaktens budget, och man har då bestämt sig för att man delar ut 8 miljoner direkt och behåller 17 miljoner för att kunna stödja särskilt viktiga projekt och också se till att samordningen kommer till stånd så att man får en jämnare förutsättning för arbetet.

Det finns ju utbildningar som har utbildningsmoment som är specifikt avsedda för Försvarsmakten och där man har svårigheter att finna ett civilt meritvärde. Då är andra motivationshöjande insatser viktiga, och komplettering av gymnasiebetyg är en sådan. Därför har Försvarsmakten fått ett uppdrag att titta på om det går att göra så att det blir jämnare mellan kommunerna i den här delen. Man ska också titta om distansutbildning är möjlig att använda i det sammanhanget. De förslagen har genom tjänstemännen stämts av med Utbildningsdepartementet.

Anf. 98 BERIT JÓHANNESSON (v):

Herr talman! Jag vill tacka för den kompletterande informationen. Jag ser fram emot den 3 maj, då jag hoppas att det ska ligga ett papper här på vårt bord som ger möjlighet till civil meritvärdering som är lika för alla.

Anf. 99 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Jag får tacka för informationen. Jag ska väl inte säga att det är några stora massor som har väntat på den här informationen, men vi är många försvarspolitiskt intresserade. Framför allt för totalförsvarspliktiga är det här en viktig fråga, och det är en fråga som är viktig i dag och i framtiden när vi så att säga ska konkurrera med många andra intressen.

Jag är väl inte riktigt lika positiv som de föregående talarna. Jag hade kanske förväntat mig lite mer, och lite mer konkreta åtgärder. Frågan har ju utretts ett antal gånger under de senaste 20 åren.

En central fråga, som jag ser det, är att man får ett breddat ansvar, att man får fler intressenter som tar ansvar i den här frågan. Då är det väldigt

viktigt att bland annat Utbildningsdepartementet är med på planen och är med och tar ett ansvar för att göra det bättre för totalförsvarspåtagliga. Det kan inte bara vara ett ansvar för Försvarsdepartementet, Försvarsmakten och även försvarsutskottet.

Anf. 100 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag vet att Claes Västerteg, i likhet med de flesta ledamöterna i försvarsutskottet, har varit engagerad i de här frågorna, och jag hade kanske inte helt förväntat mig att alla skulle vara helt nöjda.

Jag tror att när Claes Västerteg går igenom promemorian i dess helhet så framgår det att civil meritvärdering inte är allt. Det finns andra motivationshöjande åtgärder som vi måste använda för att bilden ska bli så bra som möjligt.

Där är det naturligtvis angeläget att vi har ett bredare samarbete med andra departement och andra politikområden för att kunna titta på motivationshöjande åtgärder. Det är viktigt att det sker ett samarbete till exempel kring hur många högskolepoäng man kan få för de olika utbildningsmomenten. Framför allt finns det ett bottenjobb som Försvarsmakten måste utföra med att så noggrant som möjligt beskriva de olika momenten så att man också får rätt bedömning när man ska få det här ekvivalerat med annan utbildning på det civila området.

Anf. 101 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Det är kanske just det som försvarsministern tar upp på slutet som jag hade hoppats att man skulle ha kommit lite längre med. Det har funnits många konkreta förslag.

Jag har kanske en lite bredare syn än försvarsministern på vad det civila meritvärdet ska innebära, men jag ser också fram emot när de här rapporterna kommer tillbaka i början av maj. Då kan vi ta en ytterligare diskussion kring detta och se vad vi kan göra för att få ett riktigt ordentligt bra civilt meritvärde.

Anf. 102 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Medan utredningsarbetet har pågått har det naturligtvis inte varit dött. Det som har hänt är att många enskilda initiativ har tagits i Försvarsmakten, därför att pressen har varit stark också från värnpliktigas organisationer att så skulle ske. Nu har vi kommit i det läget att det är ojämnt mellan de olika utbildningsdelarna, och en viktig sak är att se till att man får samma meritvärde för samma utbildning varhelst i landet man utbildar sig. Det har alltså inte varit heldött, även om det har funnits utredningskrav.

Anf. 103 ÅSA LINDESTAM (s):

Herr talman! Jag är jätteglad och tackar så hemskt mycket för orden från dig, Leni.

Jag har lett ett ledamotslett projekt här i riksdagen om detta med meritvärde. Det känns väldigt roligt att ha fått ta del i det och vara en av brickorna.

När jag tidigare i mitt liv var rektor kunde jag dela ut guldstjärnor. Det kan jag inte göra längre. Men om jag kunde skulle jag ge er alla det,

för jag vet att ni är många som har varit inblandade i det här, och det känns väldigt bra.

När det gäller komvuxdelen är det kanske bara ett hundratal det gäller. Det är inte så stor andel, så det tror jag att vi löser. Men det jag skulle vilja trycka lite mer på är behovet av betyg. Jag skulle önska att våra killar och tjejer kunde få någon form av betyg som tar upp vilket ansvar man har haft, om man kan arbeta i grupp och om man kan vara flexibel, för det är sådana saker som arbetsgivare sedan vill veta. Den delen saknar jag här. Det skulle vara väldigt bra om det gick att prestera ett sådant papper. För övrigt är jag jättenöjd.

Anf. 104 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! När det gäller guldstjärnorna, Åsa Lindestam, är det bara jag som får glädjen att presentera det sammanlagda av det som många har gjort. Det är jag angelägen om att säga. Det finns eldsjälarna som har gått i bräsch för att det här ska gå framåt. Jag tycker att det är de som ska ha stjärnorna egentligen, för de har drivit på hela processen och visat att detta är möjligt.

Jag tror att det är utomordentligt viktigt att få sådana beskrivningar av vad man varit med om under värnpliktsutbildningen att också arbetsgivarna kan bedöma dem. När det sedan gäller hur vitsorden ska se ut vill jag säga att det är en process för att på alla sätt tydliggöra vad man varit med om och vad man har lärt sig, så att man på den civila marknaden kan få en korrekt bedömning av totalvärdet. Se det som steg i en process som faktiskt alltid kommer att pågå, inte bara därför att vi förändrar värnpliktsutbildningarna utan också därför att samhällets krav på utbildning justeras hela tiden. Jag föreställer mig att det här aldrig kan upphöra utan måste vara en process som vi arbetar in i Försvarsmakten framöver.

Anf. 105 ÅSA LINDESTAM (s):

Herr talman! Det är precis sådant som jag tycker är roligt, att man kan få vara med i en process som aldrig avstannar. Jag stämmer gärna in i det. Och guldstjärnor är det många som ska ha – absolut, så är det.

Jag har själv kunnat se nyttan av någon form av betyg när jag tidigare i livet har anställt människor som inte ens har nämnt att de har gjort värnplikten. Jag kan se betydelsen av värnplikten när det gäller att leda grupper på det sätt som man kan göra när man har gjort värnplikten.

Anf. 106 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Det här utspelet ska nog ses mot bakgrund av att årets värnpliktskongress inleds om några veckor. Som flera talare tidigare har varit inne på har de här frågorna utretts tämligen regelbundet och tämligen intensivt de senaste tio åren. Det är väl nu ungefär ett och ett halvt år sedan Dick Börjessons utredning blev färdig. Sedan har en departemental arbetsgrupp tagit över och jobbat vidare. Och nu blir det ytterligare ett utredningsuppdrag. Jag är inte så säker på att det är så hemskt många guldstjärnor som ska delas ut, i vart fall inte ännu. Det hade varit skönt att någon gång också få se lite konkreta resultat.

Jag har emellertid två frågor som jag skulle vilja skicka med försvarsministern. Den ena gäller det här med enhetlighet, som är ett nytt ord som nämns i de här sammanhangen. Det är naturligtvis bra på många

sätt. Men man ska inte bortse från risken att enhetlighet, om den drivs alltför långt, också står i motsatsställning till förnyelse – en förnyelse som faktiskt skett på många områden ute bland våra förband de senaste åren. Vad man kanske hellre borde tala om här är väl någon form av minimiregler à la EU i miljösammanhang, att man ska minst göra det men gärna får göra mer. Jag tror att det vore bra om det blev utformat på det sättet.

Jag vill också betona värdet av att det här arbetet inkluderar andra delar av offentlig sektor, både statlig och kommunal sådan, därför att här finns en lång rad andra myndigheter som sitter på lösningar som nog måste till om resultatet ska bli så bra som vi har tänkt oss, inte bara på utbildningsområdet utan också när det gäller trafiksäkerheten och Socialstyrelsen med mera.

Anf. 107 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag tror att det framgick av min förra replik, Allan Widman, att det inte är jag som är beredd att ta emot några guldstjärnor i det här sammanhanget. Jag tycker däremot att det är en underskattning av det arbete som har skett i Försvarsmakten på de olika enheterna och det tålmodiga arbetet i värnpliktigas organisationer. Det är de som jag tycker ska ha stjärnorna, om nu sådana ska delas ut.

Jag kan också konstatera att det har hänt många saker som har gjort att man vet på vilket sätt man faktiskt kan gå vidare. Sedan kan jag trösta Allan Widman med att något som har varit väldigt viktigt i beredningen hos mig har varit att göra en rimlig avvägning. Eldsjälarna ska inte tryckas till genom att vi nu ska höja de andra, utan de ska få veta att de har gjort bra insatser och kanske sparras till att göra lite mer. Jag är också övertygad om att man måste ta till vara den förändringskraft som kanske bara uppträder lokalt men som, när det visar sig att det går, sedan kan spridas till allihop. Det är därför som det är viktigt att Försvarsmakten, när man delar ut de resterande 17 miljonerna i år, kan belöna dem som vill testa sådant som verkar omöjligt i dag.

Anf. 108 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! När det gäller den eventuella motsatsställningen mellan enhetlighet och förnyelse verkar avståndet inte vara så stort mellan oss och försvarsministern.

Det är alldeles riktigt att väldigt mycket har gjorts på det här området de allra senaste åren. Jag tror att det finns en stor medvetenhet ute på de enskilda förbanden om hur viktigt detta område är. Precis som försvarsministern framhåller har också Värnpliktsrådet gjort ett fantastiskt arbete på den här punkten. Det har varit deras huvudpunkt under flera år av arbete.

Men jag kommer ändå återigen till att det som har saknats i det här arbetet har varit de centrala greppen. De har blivit utredda gång efter annan. Därför noterar jag i dag med viss besvikelse, försvarsministern, att det är ett nytt utredningsuppdrag och inga konkreta förslag som presenteras.

Anf. 109 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Då får jag väl ändå trösta mig själv med att det uppdraget är förenat med att Försvarsmakten redan har många goda exempel plus att man i budgeten har avsatt medel som innebär att man omedelbart kan genomföra en del saker. Att jag vill ha en redovisning tillbaka till den 3 maj är naturligtvis avhängigt att vi alla vill följa att det här inte bara blir utredningar utan att det också blir lite verkstad i själva frågan.

Anf. 110 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Det här är en fråga som jag tror var en av de första frågorna som jag stötte på när jag kom till försvarsutskottet. Jag har snart suttit där i tio år. Värnpliktsrådet har gjort ett starkt arbete på det här området, som Allan Widman säger, så de stora segrarna är väl egentligen Värnpliktsrådet. Oavsett om de har bytt folk varje år, har de alltid varit lika entusiastiska i frågan.

Jag tror också att det här är ett steg i rätt riktning. Det är en del i att göra värnplikten attraktivare, att få folk att känna att de gör något som är meningsfullt. Sedan måste det kombineras med mycket annat. Vi vet att det finns embryon i I 19, som nämndes av statsrådet. Jag är så kallad fadder för I 19 och har följt vad de har gjort där. I Boden har man tagit steg i rätt riktning som man kan bygga vidare på vid meritvärderingen.

Jag hoppas att statsrådet vill ta med sig de larmrapporter som kom i veckan när det gällde mönstringen och att det gick snett redan där. Så många som var sjätte fick inte rätt tjänst efter mönstringen. Det blir ännu viktigare när man ska ha civil meritvärdering att man, när man gått in för och laddat för att göra sin värnplikt, får den rätta tjänsten. Jag hoppas att statsrådet vill ta med sig det, för den rapport som det skrevs om i tidningarna häromdagen var ju lite alarmerande. Det är en tråkig läsning att de som gör värnplikten inte får den tjänst som de blivit utlovade vid mönstringen. Det här tror jag är ett viktigt komplement vid meritvärderingen.

Som statsrådet var inne på har både dagersättningen och utbildningspremien höjts. Det kanske också måste bli en pusselbit för att få värnplikten att bli attraktiv. Man ska kunna säga att man har gjort värnplikten och vara stolt över det och inte, som någon sade här, smyga med det.

Sedan får vi se vem som får guldstjärnor och så vidare. Den dagen kommer väl när vi kan dela ut sådana. Men jag är positiv och tackar för det här så länge. Jag får väl anledning att återkomma om jag blir bekymrad.

Anf. 111 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag är glad att Rolf Gunnarsson är glad.

Förutom Värnpliktsrådet har vi ett antal djärva personer ute på förbanden, och det har visat sig att det är möjligt för dem att göra saker som deras kolleger på andra ställen inte har trott. Det är också en viktig del, för då har också Värnpliktsrådet och politiker i utskott sett att det går att få processer till stånd. Det är dessa erfarenheter som vi nu ska använda för att det inte ska bli ojämnt och för att vi ska kunna driva utvecklingen framåt.

Jag har naturligtvis, i likhet med andra, läst de här rapporterna. Det är inte ovanligt att jag får samma svar när jag är ute och frågar värnpliktiga

om innehållet i tjänster. Jag utgår från att de från utskottet som har varit ute och frågat också har fått det.

Både Pliktverket och Försvarsmakten har observerat att det med de här snabba förändringarna i Försvarsmakten ibland blir förändringar som gör att man inte uppfyller önskemålen och därför måste se till att få mer generella beskrivningar, så att sådana här besvikelser inte ska uppstå när man sedan måste få en tjänstgöring med ett delvis annat innehåll än vad man trodde från början.

Anf. 112 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Jag vill tacka försvarsministern för informationen och samtidigt utropa: Äntligen!

Jag jobbade i utbildningsutskottet under förra mandatperioden, och där kom den här frågan upp ett antal gånger. Visst har den varit uppe tidigare, som många har sagt.

Det är bra att regeringen och Försvarsdepartementet tar tag i den här frågan, som är så viktig för de pliktiga, de civilpliktiga men också de värnpliktiga, så att de får någonting tillbaka när de offrar ett antal månader av sitt liv. Det här är en efterlängtd utredning, eller i alla fall ett litet steg av många.

Jag skulle vilja skicka med försvarsministern att det är viktigt, som någon också har lyft fram här, att Utbildningsdepartementet finns med i arbetet just för att validera den speciella utbildning som de får i Försvarsmakten eller där de gör sin plikt. Därmed får företagen, arbetslivet, en bild av hur mycket den utbildningen är värd i jämförelse med alla andra utbildningar. Det är ändå en referens: Har du gymnasieexamen, eller har du högskolebetyg? Det är viktigt att Utbildningsdepartementet finns med i det här arbetet.

Anf. 113 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag måste säga att det är roligt, Erling Wälivaara, med tanke på vad som har sagts här, att jag kommer med något som gör ledamöterna i kammaren glada. Det är inte alla gånger jag kommer med sådana besked i mina svar eller förslag. Jag tycker att det är bra.

Det markerar också att det här är ett ganska naturligt steg när det kommer och att vi alla har ett engagemang. Det borgar för att processen kommer att gå vidare på ett positivt sätt, eftersom det inte finns någon invändning mot denna väg utan det kommer att gå till på det sättet.

Det är riktigt att Utbildningsdepartementet ska vara med i den fortsatta granskningen och också se vilka möjligheter som finns.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
2003/04:65 Rökfria serveringsmiljöer

Motioner
med anledning av prop. 2003/04:64 En begränsningsregel för förmögen-
hetsskatten, m.m.

2003/04:Sk28 av Lennart Hedquist m.fl. (m)

2003/04:Sk29 av Anna Grönlund m.fl. (fp)

2003/04:Sk30 av Per Landgren m.fl. (kd)

2003/04:Sk31 av Kerstin Lundgren (c)

2003/04:Sk32 av Roger Tiefensee m.fl. (c)

Prot. 2003/04:72

19 februari

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 18 februari

2003/04:307 av *Börje Vestlund* (s) till utbildningsminister Thomas

Östros

Forskningens inriktning

2003/04:308 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till socialminister Lars

Engqvist

Driftansvaret för sjukhus

den 19 februari

2003/04:309 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-

Christin Nykvist

Uppror i jägarföreningar

2003/04:310 av *Håkan Larsson* (c) till statsrådet Ulrica Messing

Kollektivtrafik i glesbygd

2003/04:311 av *Marita Aronson* (fp) till socialminister Lars Engqvist

Medicinering med narkotikaklassade läkemedel

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 2 mars.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 februari

2003/04:790 av *Ulla Löfgren* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Ny godsbangård i Umeå

2003/04:791 av *Cecilia Widegren* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Motorväg mellan Stockholm och Göteborg genom Västsverige

2003/04:792 av *Ulf Sjösten* (m) till försvarsminister Leni Björklund

Tullverkets roll inom totalförsvaret

Prot. 2003/04:72
19 februari

2003/04:793 av *Berit Jóhannesson* (v) till försvarsminister Leni Björklund

Ansvarsförhållande enligt arbetsmiljölagen inom Försvarsmakten

2003/04:794 av *Louise Malmström* (s) till finansminister Bosse Ringholm

Scenkonstens pensionspremie

2003/04:795 av *Rolf Gunnarsson* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Skatten på diesel

2003/04:796 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Lena Hallengren
Värdegrund i läroplanen

2003/04:797 av *Guðrun Schyman* (v) till statsrådet Barbro Holmberg
Misshandlade kvinnor som söker uppehållstillstånd
2003/04:798 av *Birgitta Ahlqvist* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Kvinnors roll vid konflikter och fredsbevarande arbete
2003/04:799 av *Christer Nylander* (fp) till utbildningsminister Thomas
Östros
Samråd kring skolpolitiken
2003/04:800 av *Guðrun Schyman* (v) till utbildningsminister Thomas
Östros
Könsmaktordning, kommunikation och konfliktlösning i all lärarutbild-
ning
2003/04:801 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utbildningsminister Thomas
Östros
Fusk på högskolor och gymnasier

Prot. 2003/04:72
19 februari

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 2 mars.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 18 februari

2003/04:719 av *Hans Backman* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Incitament för att utbilda sig, återgå till arbete eller arbeta mer
2003/04:726 av *Margareta Andersson* (c) till statsrådet Hans Karlsson
Småföretagarnas arbetslöshetskassa
2003/04:727 av *Maria Hassan* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Behov av en gemensam europeisk sexköpslag
2003/04:733 av *Owe Hellberg* (v) till statsrådet Hans Karlsson
Storföretag och turordningsregler
2003/04:734 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Ungdomsarbetslösheten
2003/04:735 av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (s) till statsrådet Hans
Karlsson
Utbildning inom aktivitetsgarantin
2003/04:750 av *Sören Wibe* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky
EU:s system med utsläppsrättigheter
2003/04:758 av *Sören Wibe* (s) till statsrådet Hans Karlsson
EU:s arbetstidsdirektiv
2003/04:766 av *Mikael Odenberg* (m) till finansminister Bosse Ring-
holm
Dubbelbeskattningsavtal med Taiwan

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 2 mars.

Prot. 2003/04:72
19 februari

15 § Kammaren åtskildes kl. 15.34.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.13 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Svar på interpellation 2003/04:236 om spelberoende	2
Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	2
Anf. 2 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	3
Anf. 3 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	3
Anf. 4 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	4
Anf. 5 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	5
Anf. 6 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	6
Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	7
Anf. 8 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	7
5 § Svar på interpellation 2003/04:260 om skattereduktion för köp av hushållstjänster	7
Anf. 9 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	7
Anf. 10 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	8
Anf. 11 GUNNAR ANDRÉN (fp)	9
Anf. 12 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	10
Anf. 13 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	11
Anf. 14 GUNNAR ANDRÉN (fp)	12
6 § Svar på interpellation 2003/04:285 om statsfinanserna.....	12
Anf. 15 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	12
Anf. 16 CHRISTER NYLANDER (fp).....	13
Anf. 17 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	14
Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (fp).....	15
Anf. 19 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	16
Anf. 20 CHRISTER NYLANDER (fp).....	17
Anf. 21 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	17
7 § Svar på interpellation 2003/04:278 om samhällsnyttiga organisationer.....	18
Anf. 22 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	18
Anf. 23 ELINA LINNA (v).....	19
Anf. 24 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	19
Anf. 25 ELINA LINNA (v).....	20
Anf. 26 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	20
Anf. 27 ELINA LINNA (v).....	21
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	21
Ajournering.....	21
Återupptagna förhandlingar	21
9 § Frågestund.....	21
Anf. 28 TALMANNEN.....	21
<i>Sjukvården</i>	<i>21</i>
Anf. 29 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	21
Anf. 30 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	22
Anf. 31 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	22

Anf. 32 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	22
<i>Arbetskraftsinvandring inom byggbranschen</i>	23
Anf. 33 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	23
Anf. 34 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	23
Anf. 35 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	23
Anf. 36 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	23
<i>Hemlösheten</i>	24
Anf. 37 KENNETH JOHANSSON (c)	24
Anf. 38 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	24
Anf. 39 KENNETH JOHANSSON (c)	24
Anf. 40 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	25
<i>Nationell vårdgaranti</i>	25
Anf. 41 ULRIK LINDGREN (kd)	25
Anf. 42 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	25
Anf. 43 ULRIK LINDGREN (kd)	26
Anf. 44 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	26
<i>Sjuka hus</i>	27
Anf. 45 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	27
Anf. 46 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	27
Anf. 47 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	27
Anf. 48 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	27
<i>Kvinnor och alkohol</i>	28
Anf. 49 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	28
Anf. 50 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	28
Anf. 51 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	28
<i>Skatteregler för elitidrottare</i>	29
Anf. 52 CLAES VÄSTERTEG (c)	29
Anf. 53 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	29
Anf. 54 CLAES VÄSTERTEG (c)	29
Anf. 55 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	29
<i>Sjukvården</i>	30
Anf. 56 CHATRINE PÅLSSON (kd)	30
Anf. 57 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	30
Anf. 58 CHATRINE PÅLSSON (kd)	30
Anf. 59 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	31
<i>Samverkan mellan kommuner</i>	31
Anf. 60 CARIN LUNDBERG (s)	31
Anf. 61 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	31
Anf. 62 CARIN LUNDBERG (s)	32
Anf. 63 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	32
<i>Moms för ideella organisationer</i>	32
Anf. 64 RIGMOR STENMARK (c)	32
Anf. 65 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	32
Anf. 66 RIGMOR STENMARK (c)	33
Anf. 67 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	33
<i>Gränsskyddet</i>	33
Anf. 68 TORKILD STRANDBERG (fp).....	33
Anf. 69 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	33
Anf. 70 TORKILD STRANDBERG (fp).....	34

Anf. 71 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	34
<i>Vinter-OS i Sverige</i>	34
Anf. 72 SVEN BERGSTRÖM (c).....	34
Anf. 73 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	35
Anf. 74 SVEN BERGSTRÖM (c).....	35
Anf. 75 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	35
<i>Eftervård för kriminella missbrukare</i>	35
Anf. 76 JOHAN PEHRSON (fp).....	35
Anf. 77 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	36
Anf. 78 JOHAN PEHRSON (fp).....	36
Anf. 79 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	37
<i>Dansk inflyttning till Skåne</i>	37
Anf. 80 ALLAN WIDMAN (fp)	37
Anf. 81 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	37
Anf. 82 ALLAN WIDMAN (fp)	38
Anf. 83 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	38
<i>Demokratibiståndsarbete</i>	38
Anf. 84 GUNNAR ANDRÉN (fp)	38
Anf. 85 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	38
Anf. 86 GUNNAR ANDRÉN (fp)	38
Anf. 87 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	39
<i>Bostadssektorns andel av koldioxidutsläppen</i>	39
Anf. 88 MARIE WAHLGREN (fp)	39
Anf. 89 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	39
Anf. 90 MARIE WAHLGREN (fp)	39
Anf. 91 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	39
Anf. 92 TALMANNEN.....	40
10 § Information från regeringen om civilt meritvärde för	
totalförsvarspåtagande	40
Anf. 93 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	40
Anf. 94 MICHAEL HAGBERG (s)	42
Anf. 95 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	42
Anf. 96 BERIT JÓHANNESSON (v)	42
Anf. 97 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	43
Anf. 98 BERIT JÓHANNESSON (v)	43
Anf. 99 CLAES VÄSTERTEG (c).....	43
Anf. 100 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	44
Anf. 101 CLAES VÄSTERTEG (c).....	44
Anf. 102 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	44
Anf. 103 ÅSA LINDESTAM (s).....	44
Anf. 104 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	45
Anf. 105 ÅSA LINDESTAM (s).....	45
Anf. 106 ALLAN WIDMAN (fp)	45
Anf. 107 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	46
Anf. 108 ALLAN WIDMAN (fp)	46
Anf. 109 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	46
Anf. 110 ROLF GUNNARSSON (m).....	47
Anf. 111 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	47
Anf. 112 ERLING WÄLIVAARA (kd)	48

Anf. 113 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	48
11 § Bordläggning.....	48
12 § Anmälan om interpellationer	49
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	49
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	50
15 § Kammaren åtskildes kl. 15.34.	51

